

[Ministeren for offentlige arbejder]

De videre undersøgelser vedrørende øst-vest-trafikken i den periode, hvor broprojektet er udsat, vil blive tilrettelagt på en sådan måde, at det sikres, at regeringen og dermed folketinget fortsat fuldt ud har løbende indseende med denne sag. Programmet for undersøgelserne vil således blive forelagt for folketingets trafikudvalg, der i øvrigt vil blive holdt løbende orienteret om arbejdet. Brugerinteresserne vil blive nøje belyst, og derfor vil de interesserede myndigheder, herunder de for lands- og regionplanlægningen ansvarlige, selvfølgelig blive inddraget i overvejelserne i det udvalgsarbejde, der i visse henseender kan vise sig at være nødvendigt.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om boligbyggeri. (Finansiering af nyt byggeri, aftrapning af rentesikring, lån til betaling af beboerindskud m.v.).

(Lovforslag nr. L 140. Fremsat 31/1 79).

Sammen med denne sag foretoges de under punkterne 2-9 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

2) Første behandling af:

Forslag til lov om midlertidig offentlig støtte til almennyttigt boligbyggeri og statsstøttede kollegier.

(Lovforslag nr. L 138. Fremsat 31/1 79).

3) Første behandling af:

Forslag til lov om leje.

(Lovforslag nr. L 141. Fremsat 31/1 79).

4) Første behandling af:

Forslag til lov om midlertidig regulering af boligforholdene.

(Lovforslag nr. L 142. Fremsat 31/1 79).

5) Første behandling af:

Forslag til lov om andelsboligforeninger og andre boligfællesskaber.

(Lovforslag nr. L 143. Fremsat 31/1 79).

6) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om ejerlejligheder.

(Lovforslag nr. L 144. Fremsat 31/1 79).

7) Første behandling af:

Forslag til lov om boligsikring.

(Lovforslag nr. L 145. Fremsat 31/1 79).

8) Første behandling af:

Forslag til lov om ændring af lov om midlertidig regulering af boligforholdene [af Kaj Hansen (DKP) m. fl.].

(Lovforslag nr. L 125. Fremsat 23/1 79).

9) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om byfornyelse og boligforbedring [af Kaj Hansen (DKP) m. fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 61. Fremsat 23/1 79).

Forslagene sattes til forhandling.

Forhandling**Kaj Poulsen (S):**

De syv regeringsforslag, som her behandles, har baggrund i de aftaler, socialdemokratiet og venstre har indgået sidste sommer på Marienborg.

Betragtet på kort sigt skal der ikke herske nogen tvivl om socialdemokratiets holdning til disse forslag. Vi finder, at de på en række områder løser nogle af de problemer, vi boligpolitisk står med nu og i de kommende par år, og det er vores håb, at vi kan få en hurtig behandling af lovforslagene i folketinget, således at såvel lejerne, som bor i det private udlejningsbyggeri, som beboerne i det almennyttige byggeri kender deres boligvilkår i de kommende år.

Folketinget har jo i de sidste 4-5 år behandlet forskellige forslag til løsning af de problemer, som rentesikringsaftrapningen har medført. Det loft, som folketinget besluttede at lægge over denne aftrapning i januar måned 1977, har indtil i dag virket efter hensigten. Det har imidlertid ikke fjernet utrygheden hos beboerne i det almennyttige byggeri, og derfor hilser vi det forslag, som boligministeren kommer med, velkommen, idet boligministeren foreslår sikret, at det rentebeløb, som beboerne skal betale, årligt aldrig

[Kaj Poulsen]

kan øges med mere end 75 pct. af de konstaterede pris- og lønstigninger. Det vil betyde, at folk, der flytter ind i nyt almennyttigt byggeri, har sikkerhed for, at deres huslejudgifter aldrig i normale situationer vil blive større i forhold til indkomsten, end da de flyttede ind. Denne nye ordning vil fjerne den rentesikringsbombe, som beboerne i det almennyttige byggeri desværre har måttet leve med i alt for lang tid.

Den såkaldte lede boligskat foreslår ministeren fjernet over en 3-årig periode, hvilket vi ser på med tilfredshed i socialdemokratiet. Reglerne har hidtil gået ud på, at beboerne i det ældre almennyttige byggeri skulle betale 7 pct. af opførelsesværdien af nyt almennyttigt byggeri. Denne ordning har været lagt for had i det almennyttige byggeri, og socialdemokratiet har givet udtryk for forståelse for denne modstand imod denne såkaldte solidariske ordning. Det er vores opfattelse, at ordningen med en særskat har virket urimeligt, og derfor ser vi med glæde på, at den bliver fjernet.

Ministeren har foreslået, at ordningen skal fjernes over en 3-årig periode, således at staten gradvis overtager de forpligtelser, Landsbyggefonden hidtil har haft. Det kommer imidlertid ikke til at betyde, at huslejen i det ældre almennyttige byggeri kan nedsættes, for ministeren foreslår, at midlerne fremtidig skal indsættes i Landsbyggefonden, således at de ældre almennyttige boligselskaber herved får mulighed for på favorable finansieringsvilkår at forbedre deres ejendomme, hvilket vi kan støtte også af beskæftigelsesmæssige årsager.

Lovforslaget om midlertidig offentlig støtte til almennyttigt boligbyggeri og statsstøttede kollegier har til hensigt at rydde op i de problemer, som er opstået i det nyere almennyttige byggeri, det såkaldte højrentebyggeri, hvor man i en årrække har haft betydelige, men nu overvundne udlejningsvanskeligheder og derfor har set, at huslejerne i de berørte afdelinger er steget voldsomt som følge af et betydeligt akkumuleret underskud. Det vil derfor være nødvendigt i endnu en årrække at yde disse afdelinger støtte, såfremt de skal videreføres som almennyttigt byggeri. Ministeren foreslår et særligt tilskud til disse afdelinger, som han kalder driftssikring. Denne driftssikring skal kunne ydes til afdelinger, hvor det ikke har været muligt endnu

at fastsætte lejen på et niveau, der dækker driftsudgifterne fuldt ud.

Det er socialdemokratiets håb, at vi med dette lovforslag har fået klaret problemerne omkring de såkaldte højrentebyggerier med deres meget store lejerledighed, således at vi med dette lovforslags gennemførelse kan sige, at vi har fået ryddet op i de problemer, der har været omkring disse afdelinger.

Ministeren foreslår, at denne driftssikring skal afvikles på samme måde, som man fremtidig skal afvikle rentesikringen, hvilket vi fra socialdemokratiets side kan tilslutte os, ligesom vi kan tiltræde ordningen om, at driftssikringen afvikles først, hvorefter rentesikringen afvikles, således at rentesikringen stilles i bero de år, hvor driftssikringen skal afvikles.

For kollegier, som i de senere år har haft næsten tilsvarende vanskeligheder som højrentebyggerier, foreslås der ligeledes støtteordninger gennemført. Ministeren foreslår, at kollegierne skal kunne tilføres midler efter samme model, som trojkalånene er ydet efter, og derudover en ordning, som er nogenlunde tilsvarende ordningen for driftssikringen til det almennyttige byggeri.

Vi kan fra socialdemokratiets side tilslutte os disse ordninger og håber på, at vi i fremtiden må se, at de problemer, der har været både i det almennyttige byggeri og i kollegierne, dermed er slut, således at vi kan se frem til gode og stabile forhold i bebyggelserne.

Hvad angår lejelovsforslaget og det snart permanente lovforslag om midlertidig regulering af boligforholdene, er der tale om ændringer på to felter. Et udvalg har siden 1977 arbejdet med de to love for at få dem til at fremstå i en teknisk mere overskuelig form. Om dette arbejde kan det siges, at nogen letlæselig roman er der ikke kommet ud af det.

Med hensyn til de politiske realitetsændringer er der hos socialdemokraterne tilfredshed med, at der dels er sket en styrkelse af lejernes retsstilling og beboerdemokratiet, dels er kommet et bedre økonomisk grundlag for vedligeholdelsesarbejder og forbedringer i vor ældste og dårligst vedligeholdte boligmasse. Det forhold, at der fremover skal afsættes regulerbare kronebeløb pr. kvadratmeter til vedligeholdelse, betyder, at der nu kan blive mulighed for at gøre noget mere ved de billigste lejligheder, hvor afsætningsbeløbene

[Kaj Poulsen]

efter de nuværende regler har været så små, at der reelt ikke har været mulighed for at sætte et fornuftigt arbejde i gang.

Vi skal også understrege vor glæde over, at der nu sker en stramning af huslejenævnets sagsbehandlingstid, således at der kan gribes reelt ind over for grundejere, der ikke kan eller vil leve op til deres ansvar.

Lovforslaget om boligfællesskaber og lovforslaget om ændring af ejerlejlighedsloven indeholder i det væsentlige konsekvensændringer som følge af ændringerne i boligreguleringsloven og lejeloven. Vi har dog med tilfredshed konstateret, at der også er selvstændige ændringer. Vi er således tilfredse med, at der sker en stramning af reglerne for prisfastsættelsen ved overtagelse af en andel, en regel, der også vil komme til at gælde i kommuner med huslejeregulering. Det er også efter vor opfattelse rigtigt at give køberne af ejerlejligheder større indflydelse på deres egen ejendoms drift, som foreslået af ministeren, og vi har her grebet ind over for boligspekulanters sjakren rundt med ejerlejlighedernes ejere for at få en økonomisk gevinst ud af deres uhyggelige spekulation.

Vores boligsikringslovgivning har bygget på det princip, at en familie skal sikres en bolig til en pris, der er rimelig i forhold til familiens indtægt. Dette hovedprincip fastholdes og udbygges i det nye forslag til lov om boligsikring. De ændrede regler for beregning af boligsikringens størrelse forhindrer, at især familier med børn udsættes for urimelige husleje forhøjelser som følge af indtægtsfremgang. Vi anser denne ændring som en væsentlig forbedring af loven, ligesom vi betragter de ændrede beregningsregler som en tiltrængt forenkling. Vi er tilfredse med, at det forbedrede grundlag for vedligeholdelse og forbedring af vor ældre og dårlige boligmasse følges op af en forbedret boligsikring i de tilfælde, hvor der sker en tiltrængt forbedring af lejligheden, og vi er opmærksomme på, at ingen med uændret indkomst vil kunne stilles ringere ved overgangen til ændrede beregningsregler.

Vi betragter den ændrede boligsikringslov som en ikke ringe forbedring for lejerne og kan også anbefale dette forslag.

Vi kan altså tilslutte os de forslag, som boligministeren her har fremsat vedrørende en kortsigtet løsning på det boligpolitiske område. Men på længere sigt kan der ikke

herske nogen tvivl om, at vi må se på den bolig- og skattepolitik, som har været ført herhjemme, og der må ske en afklaring ud fra den holdning, som socialdemokratiet tilkendegav under redegørelsesdebatten i maj sidste år.

Vedrørende kommunisternes forslag skal jeg kort sige, at vi er parate til at se på dem, idet de må kunne indgå i debatten om de øvrige forslag.

Kirsten Jacobsen (FP):

Ét punkt kan jeg give den socialdemokratiske ordfører ret i, og det er, at dette er kortsigtede løsninger. Jeg vil ikke engang kalde dem løsninger, men at de er kortsigtede, det er helt rigtigt. Men det har vi jo været vant til næsten lige siden arilds tid. Hver eneste gang man skal lave et boligforlig, som skal være overgangsordningen til det frie boligmarked, så står man og siger: ja, det er den korte sigt, men så kommer også den lange sigt, og så skal vi også osv.

Jeg har ikke hørt ét eneste boligforlig eller boligforslag blive forelagt her i salen, uden at man er kommet med den forklaring. Jeg må blot konstatere nu ved at have gennemgået disse forslag fra boligministeren, at al den tale om, at man skal gå over til et frit boligmarked, er en saga blott. Jeg kan godt se, at hr. Kaj Poulsen nikker glad og tilfreds, men nu er hr. Kaj Poulsen og hans parti jo ikke flertallet her i salen.

Det undrer mig ikke, at socialdemokratiet har denne holdning, men det, der undrer mig, er, at den anden regeringspartner har kunnet cementere disse forslag så fast, at man med det samme kan konstatere, at nu har selv venstre opgivet håbet om nogen sinde at få et frit boligmarked. Det kan vi andre jo kun beklage meget dybt. Hvis venstre ikke havde opgivet håbet, så tror jeg ikke, venstre var gået med til, at man overførte så mange bestemmelser og afsnit fra reguleringsloven, som dog altid har været en midlertidig lov, som man skulle ophæve, selv om den ganske vist har bestået i snart 40 år. Det har dog altid været sådan, at man sagde: o.k., går vi over til det frie boligmarked, så kan man ophæve reguleringsloven. Men efterhånden som vi fører bestemmelser fra reguleringsloven over i den permanente lejelov, så ved

[Kirsten Jacobsen]

venstre lige så godt som jeg, at det er en saga blott med det frie boligmarked.

Så vil jeg i øvrigt sige, at jeg finder det aldeles urimeligt, at man her skal behandle boligsituationen, hvad enten det er på kort sigt eller på lang sigt, med 9 forslag på 10 minutter. Nogle af forslagene er på 35 sider. Det må jo være et udtryk for, at regeringspartierne mener, at det er sådan noget, man bare kan jasje igennem folketinget, og at man har nogle partier til venstre i salen, som alligevel stemmer for det. Jeg tror ikke, det er meningen, at man ønsker dem sagligt behandlet, for så ville de ikke være forelagt på den måde, de er blevet forelagt på. Jeg har fuldstændig opgivet på forhånd at gennemgå forslagene sagligt ét for ét. Det er der ikke tid til, og derfor må vi komme med alle vores principielle synspunkter vedrørende forslagene, når de kommer frem til anden behandling og de bliver behandlet hver for sig.

Jeg vil i hvert fald håbe på, at man, næste gang vi skal behandle en buket boligforslag eller andre forslag, ikke giver folketinget en så uanstændig behandling, at man forventer, at vi skal kunne gennemgå 9 forslag på 10 minutter. Jeg synes ærlig talt, at det er meget groft.

Hvis man i korte træk skal gennemgå, hvad forslagene indeholder, så indeholder de den gamle, kendte recept om, at de sociale boligselskaber skal have nogle øgede tilskud. Denne gang har jeg dog læst en morsom sætning i bemærkningerne til forslaget om finansieringen og til driftsstøtteforslaget, nemlig at det bl. a. skulle skyldes udlejningsvanskeligheder. Vi har i boligudvalget igennem flere år fået bedyret, at de sociale boligselskaber ikke længere har udlejningsvanskeligheder, så nu kan vi godt bygge nogle flere almennyttige boliger, men når de skal have flere penge, så har de igen udlejningsvanskeligheder, og så er det derfor, vi skal give dem nogle flere penge.

Når lejerne efter disse forslag skal have minimale eller ingen husleje-forhøjelser, så må man jo spørge, hvem det egentlig er, der betaler for det. Ja, i de sociale boligselskaber er det jo meget nemt at finde ud af, dér er det nemlig det offentlige, det vil sige, at det er os alle sammen. Det er parcelhusejerne, det er lejerne i det private udlejningsbyggeri, det er grundejerne, det er gårdmændene, det er købmændene, det er os alle sammen.

Oven i købet må man sige, at jo mere uanstændigt og jo mere uansvarligt de sociale boligselskaber opfører sig, jo flere penge plejer de at få til at anvende uanstændigt én gang til.

Når lejerne i de private udlejningsejendomme ikke skal få for store huslejestigninger, hvem betaler så det? Ja, det gør de private grundejere. Dem har man nu behandlet på den måde, at deres kapitalafkast fortsat skal beregnes på grundlag af 15. alm. vurdering, og det har man gjort siden 1974. Det er en gruppe, man bare lovmæssigt kan sjofle og sige: I er sådan nogle grimme spekulanter, I må endelig betale. Det har de gjort, lige siden man fik reguleringsloven i 1939, og før vi får gennemført et frit boligmarked, bliver der vel ikke rimelige forhold for grundejere overhovedet her i landet.

Jeg vil godt sige, at den forenkling, som man har talt så meget om, jo ikke er nogen reel forenkling. Man har blot byttet noget om på paragrafferne og afsnittene og flyttet dem fra den ene lov til den anden. I boligsikringsloven står der i bemærkningerne, at man finder det vigtigt, at boligsikringsloven ligner boligydelsesloven, og derfor ændrer man boligsikringsloven, så den kommer til at ligne boligydelsesloven. Jeg ville have anset det for mere frugtbart, om man havde ændret boligydelsesloven, så den var kommet til at ligne boligsikringsloven, for det skal nok vise sig i løbet af nogle måneder, at det største flop, der lovteknisk er lavet her i folketinget, er den lov om boligydelse til pensionister, og hvis vi skal til at overføre den til resten af boligsikringssystemet, ja, så ved vi dårligt nok, hvor vi kommer til at ende.

Jeg vil godt sige her – og jeg tror ikke, det overrasker nogen – at fremskridtspartiet stadig væk har den holdning, at den eneste løsning på vores boligproblemer er et frit boligmarked, og jo før vi overgår til det frie boligmarked, jo bedre, for jo længere tid vi venter med at indføre det frie boligmarked, jo større problemer får vi. Det så vi i 1969, og det så vi i 1974. Jeg vil oven i købet sige, at i 1974 var vi så tæt på den frie markedsdannelse, at man kunne have gjort det. Vi fik den omkostningsbestemte leje indført, og vi fik nogle husleje-forhøjelser, som måske for nogle var temmelig store, men alle kunne leve med dem. På det tidspunkt kunne man have indført det frie boligmarked uden stor skade for

[Kirsten Jacobsen]

nogen, og så måtte man naturligvis være trådt hjælpende til i de tilfælde, hvor det var for store og for urimelige stigninger, der ville blive tale om. Hvis vi gennemfører dette for en 2-årig periode og måske afløser det med et 4-årigt nyt forlig osv., så kommer man længere og længere og længere og længere væk fra muligheden for at indføre det frie boligmarked.

Fremskridtspartiet vil også i fremtiden sørge for med al vores styrke at kæmpe imod den favorisering, som snart de fleste partier her i folketinget giver de sociale boligselskaber. Nu er man oven i købet begyndt at snakke om, at de også skal overtage byfornyelsen og saneringen. Vi har al mulig grund til at tro, at det eneste, der sker ved det, er, at det bliver dyrere, end det ellers ville være blevet. Vi ser det på kvadratmeterprisen i nyt almennyttigt byggeri. Den er højere end kvadratmeterprisen i alt muligt andet byggeri.

Jeg vil godt slutte med at sige, at jeg håber på, at det, den socialdemokratiske ordfører sagde om en hurtig behandling, ikke betyder, at man vil lave en udvalgsbehandling lige så uanstændig som den behandling, forslagene skal have her i folketinget, og at man ikke tager prisstoppovens behandling fra i går op og siger, at det er den måde, vi fremover skal behandle problemerne på her: vi bruger bare vores flertal, og så majoriserer vi alle andre. Jeg håber virkelig på, at selv socialdemokratiet vil forstå, at boligproblemerne i Danmark er større, end at man kan sjofle dem ved bare at dirigere dem igennem et udvalgsarbejde, uden at man overhovedet giver folk mulighed for at få svar på deres spørgsmål.

Johan Philipsen (V):

Første behandling er en principiel behandling, og jeg anser det for rigtigst, at samtlige forslag diskuteres ved første behandling under ét og ved anden behandling enkeltvis. Så er der i øvrigt rejst det spørgsmål, om 10 minutter er tilstrækkeligt til at komme med nogle principielle betragtninger. Det er en helt anden ting.

Forslagene er jo et produkt af en konstatering af diverse ubehagelige kendsgerninger og så regeringens ønske om, at boligudgifterne ikke stiger mere, end indkomstudviklingen betinger. Det er disse to hensyn, der ligger bag ved forslagene.

Det må endvidere klart tilkendegives, at målsætningen er at få så stor tilslutning som muligt til forslagene. Boligudgifterne er væsentlige for de fleste mennesker, og erfaringerne fra smalle boligforlig er ikke gode, og jeg opfordrer derfor så mange som muligt i udvalget til at medarbejde om forslagene.

De ubehagelige kendsgerninger er jo, at vor fælles evne til at styre dette land ikke har været bedre, end at vi er endt i en fortsat inflation med deraf følgende høj rente. Rentens højde har sammen med en i de fleste tilfælde for lille egenkapital ført til, at meget få fra ejer- og lejersiden er i stand til selv at betale et nybyggeris virkelige omkostninger. Konsekvensen af, at vi betaler hinandens boligudgifter, er altså, at vi har gjort det med statskassen som mellemmand.

Må jeg endvidere gøre opmærksom på, at de fleste boliglove henvender sig til og skal efterleves af personer af forskellig alder med forskelligt tidspunkt for anskaffelse af det varige forbrugsgode, som boligen er, og som naturligt nok er forskelligt økonomisk stillet. En anden kendsgerning er, at lovene og de deri indeholdte direkte og indirekte tilskud desværre ikke alene er henvendt til den gruppe af vore medborgere, der er ringest stillet. Vi nødes af kendsgerningerne til at give tilskud, direkte og indirekte, til personer med helt normale indtægter.

Det har for venstre været et tungtvejende argument, at vi ved disse lovforslag tilvejebringer et af fundamentene for den rolige pris- og lønudvikling, som vi har så åbenbart og stærkt behov for, og sammenknytningen af rentesikringsaftrapningen med pris- og lønudviklingen er direkte afledt af det førnævnte hensyn.

Må jeg om statens gradvise overtagelse af Landsbyggefondens finansielle andel af grundkapitalen i det nye byggeri sige, at det må have som absolut forudsætning, at de indbetalinger, der fortsætter, virkelig og udelukkende anvendes til forbedringer – her taler jeg direkte henvendt til boligministeren – fordi vi ikke må opleve, at manglende vedligeholdelse på et senere tidspunkt skal bruges som en gyldig undskyldning for at anvende nogle af disse afsætningsmidler. Jeg beder boligministeren fra tingets talerstol bekræfte dette synspunkt, som for mig og for venstre er meget væsentligt.

[Johan Philipsen]

Må jeg om lovforslaget om midlertidig offentlig støtte til almennyttigt boligbyggeri og de statsbetalte kollegier komme med følgende bemærkninger:

»Oprydningsloven« vil det jo nok blive kaldt populært. Jeg glæder mig over, at ingen af de boliger, der er bygget efter 1974-forligets finansieringsform, er imellem dem, der er i vanskeligheder. Jeg går ud fra, at der er ingen, der tager mig ilde op, at jeg ved denne lejlighed konstaterer dette med en vis fasthed i stemmen.

Årsagerne til vanskelighederne er flere, men for store samlede byggerier på én gang med påfølgende tomme lejligheder i flere år er jo hovedårsagen til vanskelighederne. Den løsning, der foreslås, er vel ikke ideel, men den er altså et forsøg på en løsning. Og så følger jeg til: hvis denne løsning føres ud i livet, så må ethvert tilløb til huslejeboykot ophøre med de deraf flydende konsekvenser, hvis det alligevel ikke sker.

Jeg sætter ved denne lejlighed stadig spørgsmålstegn ved, om de afsatte beløb til vedligeholdelse i boligreguleringsloven er tilstrækkelige. Der er jo gået 5 år siden 1974, og der er sket meget store løn- og prisstigninger i denne periode. Jeg har med tilfredshed konstateret, at man nu går over til et mindstebeløb pr. kvadratmeter, men jeg spørger alligevel, om disse afsætninger er tilstrækkelig store. Ved at opretholde de 7 pct. af 15. alm. vurdering som afkast til grundejerne får disse i hvert fald en minusløsning af deres indtægter.

Må jeg om varmesagen sige, at af flere grunde havde jeg gerne set, at vi havde fået skilt husleje og varme helt ad. Alle må efterhånden erkende, at udgiften til opvarmning fremover bliver meget større i forhold til huslejen end hidtil, og derfor bliver problemet stadig mere aktuelt, og ministeren opfordrer til drøftelse heraf, og det takker jeg da for. Når ministeren i øvrigt korrekt anfører, at det vil blive et indgreb i aftalefriheden, så skal det efter min mening ses i forbindelse med naturgassens indførelse i Danmark, og det skal ses i forbindelse med, at vi jo nok af og til i dette ting i disse tider kommer til at gribe ind i andre former for aftalefrihed. Må jeg til sidst om dette emne sige, at jeg ser gerne, at vi af hensyn til den meget forskellige udvikling i husleje og prisen på opvarmning får disse problemer skilt ad fremover.

Om 5 år vil man takke os for, at vi tog os mod til at gøre det.

Så har jeg til sidst nogle få bemærkninger om DKPs forslag om byfornyelse, og det skal kun være en foreløbig kommentar.

Vi gjorde jo dårlige erfaringer med loven om brandsikring, meget dårlige erfaringer, og måtte rette den et par gange. Deraf bør vi efter min mening drage den lære i første omgang at lovgive om enkelte projekter på ganske bestemte, geografisk afgrænsede områder, og når vi så har høstet erfaringer, kan vi diskutere, hvordan den endelige lovgivning skal se ud.

Må jeg til sidst gentage, at det var meget, meget ønskeligt, hvis vi kunne få et bredt flertal om disse lovforslag.

Keld Andersen (KF):

Til det sidste vil jeg gerne sige, at det da var en interessant bemærkning fra hr. Johan Philipsen. Hvis ønsket virkelig er så brændende, så synes jeg, at man burde have valgt en anden fremgangsmåde end den, man har valgt i denne situation. Så var det måske en idé, at man havde talt med sine boligforligspartnere, inden man fremsatte dette fait accompli, som vi blev præsenteret for på et møde for nylig på boligministerens kontor, eller i nærheden deraf i hvert fald, og hvor vi på det tidspunkt end ikke kunne få lovforslagene udleveret.

Jeg skal derfor ligesom en tidligere taler kun koncentrere mig om nogle principielle bemærkninger om de lovforslag, vi her har til debat. Jeg finder også, at den tid, der er til rådighed her, ikke er til at gå i detaljer med ikke mindre end 9 meget væsentlige og meget omfattende lovforslag. Derfor må det blive principielle bemærkninger.

Folketinget havde sent i aften en debat om, hvad man kunne kalde indtægtssiden af regeringens længe ventede og ofte bebudede boligudspil. Det var særbeskatningen af ejerboligen i form af lejeværdien, som med ændrede regler for 1980 i forhold til 1979 skal indbringe staten et merprovenu på 220 mill. kr.

Stort set kan man sige, at det, vi så skal behandle i dag, er regeringens forslag til, hvorledes disse penge fra ejerne, via statskassen tilsammen med yderligere andre betydeli-

[Keld Andersen]

ge beløb fra statskassen skal anvendes til det almennyttige byggeri.

Regeringens lovforslag på boligområdet, altså også ejerboligen, bygger ifølge de aftaler, man indgik på Marienborg, da den daværende socialdemokratiske mindretalsregering blev udvidet med nogle ministre fra partiet venstre, på, at boligudgiften ikke må stige mere, end indkomstudviklingen betinger. Vurderer man regeringens samlede udspil på boligområdet, altså for så vidt angår både ejere og lejere – og det mener jeg man skal – må man konstatere, at der gøres et endog ganske godt forsøg herpå, når det drejer sig om lejerne, medens næsten det modsatte er tilfældet, når det drejer sig om det store antal familier, som har været så formastelige selv at løse deres boligproblem i stedet for at overlade dette til socialdemokratiet og dette partis venner i de sociale boligselskaber.

Jeg forstår, at hr. Kaj Poulsen har ganske den samme opfattelse, idet hr. Kaj Poulsen i sin tale for et øjeblik siden sagde, at dette her drejede sig om, at lejerne skal kende deres boligudgift i de kommende år. Det er da glimrende; det synes jeg det er rimeligt at lejerne skal. Men er det så rimeligt, at de, der har valgt selv at løse deres boligproblem, bare skal kende deres boligudgift for ét år ad gangen? I aftes afviste regeringen et forslag fra det konservative folkeparti om, at man fastfros lejeværdien og altså dermed en væsentlig del af boligudgiften for ejerne i en 3-årig periode. Det afviste man, men når det drejer sig om lejerne, skal man naturligvis sikre huslejeudviklingen i en længere årrække. Det sidste vil jeg gerne være med til, men ikke på bekostning af det første.

På ejerboligområdet skal vi altså fortsat operere med begrebet overskud af fast ejendom. Også dér afviste man i aftes et forslag fra det konservative folkeparti. Gennem lejeværdi af egen bolig beskatter man penge, som folk aldrig har tjent.

I den forbindelse vil jeg gerne gøre den bemærkning til hr. Johan Philipsen, som gav udtryk for nogle synspunkter, som skal markeres for det andet regeringsparti, at der var engang, da venstres boligordfører var enig med det konservative folkeparti i synspunkterne med hensyn til lejeværdien. Det var den 15. oktober 1976 ved første behandling af ligningslovforslaget, da hr. Henning Christophersen som ordfører udtalte:

»... efter vor opfattelse er det lejeværdibegrebet som sådant, der virker urimeligt og derfor bør afløses af noget andet, som virker på en mere fornuftig måde.«

Jeg synes, at hr. Johan Philipsen og venstre skulle kigge lidt på deres daværende boligordførers udtalelser.

Når det drejer sig om udlejningsbyggeriet, skal regeringens målsætning for boligområdet altså fastholdes, hvilket skal ske gennem øget tilskud fra det offentlige i form af ændringer i renteaftapningsordningen og andre driftssikringstilskud.

For det private udlejningsbyggeri skal den omkostningsbestemte leje med et kapitalafkast på 7 pct. af ejendomsværdien ved 15. alm. vurdering fastholdes. Det finder jeg ganske enkelt ikke er rimeligt over for de private udlejere, og jeg forstår også, at dette er et område, som hr. Johan Philipsen sammen med det konservative folkeparti vil medvirke til at ændre under de forestående forhandlinger.

Forslaget til lov om leje er ifølge bemærkningerne til lovforslaget blevet til sammen med forslaget til lov om midlertidig regulering af boligforholdene som et resultat af arbejdet i en arbejdsgruppe med deltagelse af bl. a. grundejerne. Jeg vil i den forbindelse gerne spørge boligministeren, hvad det dog er, der så har afstedkommet, at disse grundejere, som har været med til at udarbejde disse ting, nu truer med sagsanlæg på grund af resultatet af det arbejde. Har de ikke deltaget i forhandlingerne? Er de udeblevet? Eller har man ikke villet høre dem? Der står i hvert fald ingen bemærkninger noget sted om, at de ikke er enige i det, der er fremsat. Det ville vel have været rimeligt, at de, hvis de ikke var det, havde fået lejlighed til at komme med en mindretalsudtalelse i bemærkningerne. Det vil jeg bede boligministeren om at redegøre lidt nærmere for.

Så skal vi igen diskutere og lægge arm om, hvorvidt vi skal bygge 6.000, 7.000 eller 8.000 boliger. Det mener jeg i virkeligheden ikke er det væsentlige. Jeg har tidligere givet udtryk for, at det i højere grad drejer sig om, at vi finder ud af, hvad det er, vi bygger, hvad folk vil have, og hvad folk vil bo i. Så betyder det mindre, om det er 7.300 eller 7.400 boliger.

Men det er dog interessant at se de udtalelser, der falder fra de socialdemokratiske

[Keld Andersen]

venner i boligbevægelsen, som det vistnok hedder. Hver eneste gang vi herinde i folketinget skal drøfte nye tilskud til det almennyttige byggeri, kommer hr. Salicath og andre socialdemokratiske partifølgere i boligbevægelsen og fortæller, at nu må staten altså træde til, for det går så og så dårligt og der er en hob af lejligheder, man ikke kan udleje, fordi de simpelt hen er for dyre. Når vi så har ydet disse økonomiske tilskud og skal til at diskutere nyt boligforlig og diskutere, hvor mange boliger vi skal bygge, kommer de samme personer med udtalelser om, at der er kø for at få lejlighed i det almennyttige byggeri, og at man nu må øge denne byggekvote. Jeg forstår ikke denne sammenhæng.

Så vil jeg gerne til sidst sige, at der er et par ting, jeg savner i regeringens forslag. Jeg savner noget om byfornyelse og sanering. Folketingets boligudvalg benyttede ventetiden – den lange ventetid, regeringen gav os, fordi den ikke kom med nogen boligforslag – til at tage ud og se på, hvordan man har gjort det andre steder, bl. a. i Hamburg og Bremen, og har også set på en del herhjemme.

Hvad bliver der egentlig af det, hr. boligminister? Var det ikke noget af det, vi skulle til at tage fat på? Ville det ikke gavne både beskæftigelsen og landets økonomi, hvis vi koncentrerede os lidt mere om byfornyelse og sanering og den slags ting?

Så vil jeg også gerne erindre boligministeren om, hvad han sagde, da vi for ca. en måned siden havde en debat om boligpolitik her i folketinget. Jeg husker, at boligministeren om de politisk inspirerede verserende huslejeboykotter, der breder sig ud over landet, fra denne talerstol sagde: vi skal nok vide at få fingrene i deres tegnebog. Jeg ser hverken konturer af fingre eller tegnebøger i de forslag, vi her har til debat. Hvorfor er det gledet ud?

Jeg har hørt et rygte – og jeg siger med vilje »rygte« – om, at det skulle være partiet venstre, der ikke var interesseret, men jeg lyttede også på det område interesseret til hr. Johan Philipsens indlæg, hvoraf jeg forstod, at også hr. Johan Philipsen savnede noget om, at man skulle komme disse huslejeboykotter til livs, disse huslejeboykotter, som for mig at se er en tidsindstillet bombe lagt under det almennyttige byggeri.

Jeg har som sagt villet nøjes med disse principielle bemærkninger her ved første behandling; der forestår nu et langt og stort og omfattende arbejde i boligudvalget, og dér har vi en række spørgsmål at stille. Men jeg vil gerne til slut sige, at jeg mener, man bør se disse ting som en helhed. Derfor startede jeg med vilje med at omtale det, som blev drøftet i går, og som jo også har noget med boligområdet at gøre, nemlig lejeværdier og andre ting. Jeg mener, at vi skal se ejernes og lejernes forhold under ét og derfor ikke komme med mere fastlåste synspunkter på nuværende tidspunkt.

Langsted (CD):

Den række af lovforslag, vi her har til første behandling, betyder i sig selv ingen nytænkning på det boligpolitiske område rent teknisk set. Det er en ordentlig mundfuld, vi har fået. Det er trykt på tyndt papir, men man kan vel ikke ligefrem kalde det genbrugspapir. Det fylder 140–150 sider, så det er ikke langt fra at være en murstensroman. Vi har jo kun haft kort tid til at gå det igennem, så jeg må takke den socialdemokratiske ordfører for den kompilatoriske gennemgang, han kom med her, således at de, der ikke havde læst for meget på lektien, fik lidt indtryk af, hvad det fra socialdemokratisk side går ud på.

CD kan i mangt og meget følge de intentioner, der ligger bag disse rent tekniske lovforslag, hvoraf selvfølgelig flere har socialt sigte, og jeg skal lidt senere komme tilbage til enkeltheder i denne forbindelse med nogle bemærkninger til de enkelte lovforslag.

Men som det blev klarlagt i går i forbindelse med førstebehandlingen af skatte- og afgiftsministerens nye lovgivning på ejerboligområdet, er den side af et eventuelt kommende boligforlig ikke just dér, hvor regeringen kan forvente ret megen støtte fra vor side. Vi har på den anden side med tilfredshed konstateret, at man fra de to regeringspartiers side i mange forskellige sammenhænge har fremført, at der kun var tale om oplæg til fri forhandling, og en sådan forhandling vil vi naturligvis også gerne deltage i især med hensyn til de rent lovtækniske områder. Men så stiller vi også spørgsmålet: hvor skal pengene komme fra? Det er Marienborgforhandlingerne, der ligger til grund.

[Langsted]

Der er tale om 250-350 mill. kr., og hvor skal de komme fra? Er det de 55 pct. af befolkningen, der bor i ejerbolig, som skal betale også til det her? Hvordan skal de betale? Hvad koster administrationen af de nye ting, der kommer ind? Det er der heller ikke redegjort for i bemærkningerne.

Jeg skal herefter komme ind på nogle af de enkelte lovforslag. Hvad angår lovforslag nr. L 138 om midlertidig offentlig støtte m. m., skal jeg i parentes bemærket spørge boligministeren, hvor længe denne midlertidighed skal vare. Skal den vare lige så længe som de andre midlertidige love, man har på boligområdet? Der står i dette lovforslags § 3, stk. 2:

»Lån efter § 2, stk. 2, nr. 1, kan endvidere kun ydes i forhold til antallet af lejligheder med 3 eller flere beboelsesrum og kun med så stort beløb og for så langt et tidsrum, som det skønnes nødvendigt til at imødegå udlejningsvanskelighederne.«

Dette vil jeg gerne sammenholde med boligsikringslovforslaget, nr. L 145, hvor der i § 4, stk. 5, står:

»Overstiger lejen i væsentlig grad den normale leje for sædvanlige lejligheder af tilsvarende størrelse . . . luksuøst udstyr, beliggenhed el. lign., nedsættes lejen ved beregningen med et til forskellen svarende beløb.«

I den forbindelse vil vi spørge boligministeren, om der ikke i visse tilfælde, nemlig de meget store såkaldt almennyttige boliger på 130 m² og måske endda mere, kan være tale om en vis form for luksusrisitet. Gennem den planlagte offentlige støtte nedsættes naturligvis beregningsgrundlaget for boligsikringsydelsen, men totalt set bliver der tale om en betydelig samlet offentlig støtte til de pågældende meget store lejligheder. Den almindelige parcelhusejer må snart være på vej til at gulne af misundelse, men det er måske også meningen.

Der kan være noget rigtigt i, at aftrapningen kædes sammen med den årlige stigning i priser eller indkomster som en procentandel, men det er et spørgsmål, om det er den evige sandhed, som er fundet på denne måde. Hvis nu byggeomkostningerne stiger væsentlig hastigere, hvad de har haft en vis tendens til, bliver der så ikke på en ny måde tale om en skævhed mellem nye og gamle bebyggelser?

Ordningen for kollegiebyggerierne vil vi se i sammenhæng med den planlagte ændring

af uddannelsesstøtten, som vi jo ønsker yderligere udbygget, således at vi på den måde kan gå ind for de grundlæggende principper, der er tale om her.

Afsluttende vil jeg sige: de faktiske udgifter er nævnt i bemærkningerne til lovforslaget, men hvad koster administrationen?

Lovforslag nr. L 140 drejer sig om det almennyttige byggeris finansiering, og den bygger som nævnt på, at der fortsat skal ydes støtte til maksimalt 7.000 boliger af denne slags på årsbasis. Der står i bemærkningerne, at det er den gældende finansieringsordning, der ifølge regeringsaftalen skal søges videreført, men jeg må i den forbindelse spørge boligministeren, om der ikke er tale om en forøgelse af den gældende ordning, jfr. tabellen i bemærkningerne, der fortæller om kraftige stigninger i statsudgifterne, bortset fra at landsbyggefonden falder bort. Hvilken størrelse har de 7.000 boliger? Er de på 100 m², 130 m² eller 60 m², og hvad bliver totaludgiften? Er der derudover nogen prognoser for, i hvor mange år der er brug for 700-800 nye boliger om året til unge under uddannelse, og med hvilket beløb skal disse boliger indregnes i den samlede statsstøtte? Hvad bliver den endelige pris, der skal betales for disse boliger, som skal erstatte kollegiebyggeriet?

I sidste samling vedtog vi også en lov om støtte i forbindelse med udbedring af byggeskader. Hvilken indvirkning vil denne lov nu få på antallet af boliger, der kan ydes støtte til, for det var jo forudsætningen, at midlerne skulle tages af denne konto?

Det fremgår som lige nævnt af lovforslaget, at landsbyggefondens midler nu skal reserveres til de egentlige byfornyelsesformål, og det er naturligvis baggrunden for, at statens udgifter til den almennyttige sektor stiger så kraftigt, som der er tale om. Vi vil gerne spørge boligministeren, om landsbyggefonden mon kan klare disse opgaver alene uden en forøget statsstøtte også på disse områder, og hvad det så vil koste. Hvorfor er det ikke med i hele den boligpolitiske, skal vi kalde det helhedsløsning?

Dernæst kan jeg lige nævne, at vi ikke kan følge intentionerne i kommunisternes forslag til folketingsbeslutning om byfornyelse og boligforbedring; det skyder langt over målet.

De helt nyredigerede forslag til lov om leje og lov om midlertidig regulering af boligforholdene - så længe denne midlertidig-

[Langsted]

hed nu kan vare; den socialdemokratiske ordfører sagde jo, at den blev permanent – skal jeg ikke ofre mange ord på i denne omgang. Der er i det store og hele tale om en tiltrængt modernisering af selve lovtæksten, men jeg vil dog lige have lov til at sige, at heller ikke vi synes om den bestemmelse, at det stadig væk skal være den 15. alm. vurdering, der lægges til grund for beregningen af kapitalafkastet, og det synes der jo efterhånden at være en bred enighed om, når hr. Johan Philipsen heller ikke synes om den.

I øvrigt vil jeg støtte det spørgsmål, hr. Keld Andersen stillede boligministeren, nemlig hvordan det kan være, at grundejerne nu taler om sagsanlæg mod denne lovgivning.

Med forslaget til lov om andelsboligforeninger og andre boligfællesskaber tilstræbes vel en forenkling af lovgivningen. Jeg skal heller ikke komme nærmere ind på det forhold nu.

Ejerlejlighedsloven foreslås på ny ændret. Efterhånden må det vel være den lov, der efter kildeskatteloven er den mest ændrede lov i dette land. Stramningen i § 2, der går ud på, at den oprindelige ejer ikke i det lange løb kan være enerådende i en udstykket ejendom, synes efter erfaringerne at være helt på sin plads, men at det ligefrem skulle være nødvendigt derefter med en så udstrakt grad af forbrugerskyttelse i form af en fortrydelsesparagraf som den nye § 16 a, må vi nok have lov til at sætte spørgsmålstegn ved. Hvorfor så ikke lade den gælde for alle ejendomshandler? Eller er det forløberen for en kontrol af, at det ikke er køberen, men alene sælgeren, der skal tage omkostningerne ved den forøgede afgift på førstegangssalg af udstykkede ejerlejligheder? Det er et område, som ikke er boligministerens, men vi har jo lov til at spørge.

I øvrigt er priserne på ejerlejligheder efterhånden kommet så højt op, væsentligst vel fordi udbudet er for lille i forhold til efterspørgslen, at man vil få svært ved at håndhæve bestemmelserne i § 16 a, hvis der skal sammenlignes med f. eks. nye og videresalg.

Forslaget til den ændrede lov om boligsikring skal ifølge bemærkningerne til lovforslaget være en forenkling, idet det her hedder: »Ved revisionen har man især haft for øje at gøre loven lettere tilgængelig. Dette gælder ikke mindst lovens beregningsregler, der er søgt forenklet væsentligt«. I næste afsnit står

der: »Samtidig har man tilstræbt så vidt muligt at harmonisere boligsikringsloven med loven om boligydelse til pensionister«.

»Harmonisering« er jo et af de moderne nydanske ord, men vi bliver ikke bløde i knæene, fordi man taler om harmonisering, som man gør i EF-området. Man kunne stille det spørgsmål, om man i forbindelse med den omtalte harmonisering med loven om boligydelse til pensionister vil tvinge disse ind under en ringere ordning, end de tidligere har haft. Der har i høj grad været tale om, at man ude i kommunerne har tilrådet pensionister at beholde deres gamle boligsikringsordning i stedet for at få den nye boligydelsesordning for ikke at blive ringere stillet. Er boligministeren mon klar over, at der, så vidt jeg er orienteret, i dag er samråd med socialministeren i socialudvalget netop om det forhold?

Der er ganske givet noget, der må laves om, selv om resultatet i hvert fald for det første års vedkommende ser ud til at blive forøgede offentlige udgifter, og også dem vil vi gerne høre noget om i udvalget.

Afslutningsvis skal jeg udtale på CDs vegne, at vi naturligvis er rede til at deltage i alle de forhandlingsrunder, som regeringen vil indbyde til. Hvad angår de rent tekniske spørgsmål, er forskellene i opfattelserne måske ikke så store, men der er andre sider af helheden, hvor vi er knap så åbne, men dem behøver jeg næppe at gentage i denne sammenhæng. Der findes sikkert mange hindringer for det store, brede forlig.

Bjørn Poulsen (SF):

Jeg vil starte med at rose den socialdemokratiske ordfører, for jeg synes, det tjener hr. Kaj Poulsen til ære, at han holdt det, jeg vil kalde en meget, meget lav profil, da han på sit partis vegne kommenterede de forslag, vi her behandler. For man kan vel ikke lade være med et tænke lidt tilbage på den boligredegørelse, vi fik sidste år, og på den boligpolitiske hvidbog og sammenlignede disse ting med de lovforslag, vi i dag får forelagt af en socialdemokratisk regering, der har inviteret et par venstrefolk med ind. Der er ikke megen sammenhæng mellem de boliglovsforslag fra regeringen, vi behandler her, og de tanker, som socialdemokratiet lagde frem sidste år, og det kan vi ikke ligefrem hilse med til-

[Bjørn Poulsen]

fredshed, for selv om man kan være uenig i meget af det, der lå i boligreguleringen sidste år, var der dog nogle tiltag, som gjorde, at der var visse muligheder for at løse, for at ændre og for at afhjælpe nogle af de problemer, vi i dag har på boligområdet.

Boligområdet er nok et af de områder, hvor der er størst problemer. Det er et af de områder, hvor befolkningen virkelig mærker, at vi er inde i en meget alvorlig krise. Derfor kan jeg ikke forstå, at to partier, der går sammen i folketinget for at lave det, de kaldte noget stabilt, så kommer med nogle lappeløsninger, som højst sandsynligt ikke afhjælper ret mange problemer.

Jeg skal straks sige, at der da er nogle af disse lovforslag, vi kan se på med en positiv holdning, men hvis man tager dem generelt og ser på de problemer, der er, må man sige, det er meget, meget kortsigtede løsninger. Det sagde den socialdemokratiske ordfører også, og han skal også have at vide, at jeg synes, det er rigtigt, han siger det.

Men problemerne bliver jo ikke mindre af, at vi udskyder dem, og derfor forstår jeg ikke, at socialdemokratiet ikke simpelt hen skipper venstre, hvis de ikke vil være med til at komme med nogle løsninger.

SF lavede sammen med andre partier sidste år et meget, meget lille forlig om at forlænge det nuværende boligforlig, og det gjorde vi ud fra den indstilling, at når den daværende regering havde fremlagt sin boligregulering, var det meningen, at denne boligregulering skulle diskuteres og eventuelt gennemføres på den ene eller anden måde. Det var grunden til, at vi gik med, men så bliver vi altså i dag stillet over for denne meget tynde kop te, som vi behandler her i dag.

Der er ingen finansieringsreform. Der er den lille ændring, at staten overtager landsbyggefondens andel, trapper den ned over et par år. Man ændrer intet som helst ved den høje rente på denne måde, og man ændrer intet som helst ved den meget høje husleje på denne måde. Uden en gennemgribende finansieringsreform letter vi ikke problemerne. Det ved socialdemokratiet lige så vel, som vi andre ved det, og alligevel kommer man med dette her.

Jeg skal da straks indrømme, at det, man foreslår med hensyn til rentesikringen, altså aftrapning af rentesikringen, vil afhjælpe nogle problemer for nogle mennesker i høj-

rentebyggeriet, det skal der slet ikke være nogen tvivl om, og det er vi meget enig med regeringen i at det gør, men hvad i alverden kommer det til at koste på lang sigt?

Som det tidligere er sagt, ikke mindst under boligreguleringen sidste år, er der flere partier end dette parti, der mener, at man burde flytte pengene, så de ikke som nu gives som subsidier efter byggeriet, men i stedet bruges i finansieringssektoren, og vi må håbe, at det kan ændres engang i fremtiden.

Dette forslag indeholder intet som helst om, hvor meget der egentlig skal bygges. Der er intet som helst om at udvide den almennyttige sektor, der er intet som helst, der gør, at vi kan regne med, at vi får en fornuftig byfornyelse her i landet. Det kan vi ikke få, uden at der bliver bygget noget mere, end der gør for nuværende. Der er intet som helst i dette, der peger i den retning. Der er ingen som helst af de tanker, vores nuværende boligminister kom med i efteråret, hvor han direkte sagde: lad ejerne af privat udlejningsbyggeri få en 7 pct.s obligation til en værdi af 15. alm. vurdering. Boligministeren har ret i, at det er den eneste måde, man kan klare problemerne på for de lejere, der bor i det private udlejningsbyggeri. Man klarer dem ikke ved ændringer i lejeloven eller boligreguleringsloven. De mennesker, der vil udnytte lejerne, vil altid være et skridt foran loven. Det er noget, vi ved, det er noget, vi kender fra alle andre områder. Lad os dog gennemføre, at mennesker ikke kan eje andres boliger, og så lad dem få den 7 pct.s obligation; så kan de sætte sig ned og leve af den, så længe de kan.

Denne lovgivning tager især sigte på forenkling og klargøring, tydeliggørelse af de nuværende love, og det kan man kun hilse velkommen, for der findes vel ikke en jungle magen til vores lovjungle på boligområdet.

Jeg vil her komme med en enkelt bemærkning til den konservative ordfører, hr. Keld Andersen. Han forsvarer med brask og bram de arme husejere alt det, han overhovedet kan, og det skal der selvfølgelig også være nogen til. Jeg synes, det er meget rimeligt, at der er nogen, der forsvarer ejerne, men jeg synes ikke, det er rimeligt, at man forsvarer ejerne på den måde, som hr. Keld Andersen gør det. Hr. Keld Andersen taler her om de mennesker, der selv skaffer sig en bolig. Ja, men hvorfor gør de det? Fordi resten af be-

[Bjørn Poulsen]

folkningen er med til at betale, at de har råd til at have den bolig. Når en eller anden person lægger 10.000 kr. på bordet og køber et hus til ½ mill. kr. og så trækker renterne fra, fordi han tilfældigvis har råd til det, synes jeg, det er groft at sige, at han har gjort noget særligt. Men lige så snart der skal penge til den almennyttige boligsektor, skal hr. Keld Andersen nok råbe op; så er det frygteligt at tænke sig, at skatteydere skal betale til disse lejere i almennyttigt boligbyggeri – ja, det er frygteligt.

Jeg har nogle enkelte spørgsmål angående et par af lovforslagene. Der er nogle ting, jeg har studset lidt over, ikke mindst i det lovforslag, der omhandler kollegier og driftsstøtteordninger. Der står meget smukt, at huslejerne så vidt muligt skal fastsættes efter de uddannelsessøgendes gennemsnitsindkomst. Nu har jeg efterhånden lidt svært ved at finde ud af, hvad en uddannelsessøgendes gennemsnitsindkomst er, men er det det, man kan få i lån og stipendier, synes jeg, det lyder meget fornuftigt, men ud fra hvilken procent f. eks.? Er det 15, 20 eller 25 pct. af den normale indkomst, man skal have? Eller hvad er det? Og skal der så være ens huslejer, eller skal der være en forskel, alt efter om et kollegium er politisk efter boligministerens mening, eller om de er flinke og rare og ikke gør noget, de ikke må?

Hvad angår de to forslag fra kommunisterne, er vi positive over for dem begge. Der er nok nogle enkelte ting i beslutningsforslaget, vi vil diskutere, men det er der ikke mulighed for, når vi kun har så kort tid til at behandle så mange forslag.

Vi mangler efter min mening totalt det, som også socialdemokratiet har snakket så meget om, nemlig ligestilling mellem ejere og lejere. Der er nogle bitte, bitte små tiltag, men de er altså meget, meget små. Vi mangler et tiltag for at få spekulationen ud af byggeriet. I spørgsmålet om behovet for byfornyelse og boligforbedring og i spørgsmålet om beboerdemokrati er der nogle små tiltag, men de er altså virkelig meget små. Endelig kunne det være rart for en enkelt gangs skyld at se et lovforslag, socialdemokratiet har været med til at lave, hvori der er bare en lille bitte smule visioner. Der er efterhånden så langt fra tanke til handling i det, vi ser fra socialdemokratiet, at man faktisk ikke kan være det bekendt.

Kaj Hansen (DKP):

Regeringens 7 boliglovsforslag, som vi behandler nu, samt ligningslovsforslaget og forslaget om fastsættelse af lejeværdien i egen bolig, som vi behandlede i går, må ses som et led i regeringens indkomstpølitik.

De skal vel tjene til at mildne luften for de klippede får. Men jeg tror ikke, at disse love vil gøre det lettere at nå frem til en overenskomstløsning, som er tilfredsstillende for arbejderne, og som de kan acceptere. Her bliver det nok arbejderklassens egen kraft og styrke, der bliver afgørende for de resultater, der kan opnås.

Disse lovforslag udmærker sig ikke først og fremmest ved det, der står i dem, men i særdeleshed ved det, der mangler. Det kommer allerede til udtryk i forslaget til lov om boligbyggeri. Dette forslag må være en dyb skuffelse ikke mindst for fagbevægelsen, set i lyset dels af den boligpolitiske hvidbog, dels af det oplæg til en ny boligpolitik, som den socialdemokratiske regering kom med i maj 1978. Dengang proklamerede man, at det almennyttige byggeri skulle øges til 9.000 boliger årlig samt 1.200 boliger for uddannelsessøgende. Endvidere bebudede man en ny finansieringsordning. Selv om det var noget uklart, hvordan finansieringen skulle gennemføres, lå det helt klart, at formålet var at bringe lejen ned i nybyggeriet.

I det forslag, vi nu har fået, er disse ting helt droppet. Der skal stadig væk kun bygges 7.000 almennyttige boliger årlig, og den nuværende finansieringsordning skal fortsætte.

Forslaget indeholder en ny form for aftrapning af rentesikring. Aftrapningen skal nu ske ved, at rentebetalingen hvert år skal øges med den procentvise stigning i reguleringspristallet eller lønindekset.

Jeg kan undre mig noget over, at lønindekset er taget med. Hvis reguleringspristallet stiger mere end lønindekset, er der jo tale om et reallønsfald. Forudsætter regeringens politik, at reallønnen skal falde? Er denne regulering nu bedre end den nuværende ordning, hvor huslejestigningen på grund af aftrapning ikke må være mere end 7 kr. pr. m² årligt? Ja, hvis der bliver tale om et reallønsfald, ellers ikke. Men jeg tillader mig at gå ud fra, at det ikke skal være tilfældet.

Regulering efter reguleringspristallet vil være en dårligere ordning efter de beregnin-

[Kaj Hansen]

ger, vi har foretaget. Vi har taget et eksempel på en 80 m² lejlighed, bygget i 1977, og regner med en årlig prisstigning på 7 pct. De første to år er maksimumsbeløbet næsten det samme, 625–650 kr. i årlig stigning, men de følgende år stiger beløbet ved regulering efter pristallet, mens det efter 7 kr.s reglen er konstant 650 kr. årligt.

Disse tal kan heller ikke bruges til at belyse huslejestigningerne i det almennyttige byggeri. De viser kun stigningen som følge af aftrapning, men ikke stigningen i driftsomkostninger og heller ikke en yderligere lejestigning i de byggerier, hvor også driftssikringen skal aftrappes. Det ser boligministeren åbenbart flot væk fra, når han siger, at boligudgiften ikke må stige mere end lønudviklingen.

Lovforslaget om midlertidig støtte til almennyttigt byggeri, der skal afløse andre midlertidige ordninger, indeholder nogle forbedringer. Men det omfatter kun byggerier, der tidligere har fået driftsstøtte, ca. 25 afdelinger. Der er jo vanskeligt stillede afdelinger, som netop nu trænger til at støttes, selv om de ikke tidligere har fået en sådan støtte.

Jeg må også påpege det urimelige i, at nogle afdelinger får større lejestigninger end den, der følger af rentesikringsaftrapningen.

Finansieringen af driftssikringen kan ikke accepteres. Staten skal betale 50 pct., kommunerne 25 pct., og landsbyggefonden 25 pct. Jeg vil meget kraftigt advare imod, at staten bliver ved med at læsse byrder over på kommunerne. I dette tilfælde er det specielle kommuner, som har almennyttigt byggeri opført i en økonomisk meget vanskelig periode. Det er både forkert og urimeligt, og det må rettes.

Hvad angår landsbyggefonden, så har den jo ikke midlerne. Det kan vel ikke være meningen, at den skal udskrive en ny boligskat, eller er det meningen?

Lejelovgivningen, som den nu fremtræder, blev ikke, hvad nogle troede, og hvad mange håbede, en tilbunds gående revision, der kunne sikre lejerne mod urimelige huslejestigninger og ejernes vilkårligheder, der i adskillige tilfælde udarter til rene gangstermetoder. Det er ikke muligt her at komme ind på alle paragrafferne, og det hører vel også udvalgsarbejdet til, men nogle ting skal fremdrages.

De ændringer, der er sket, kan inddeles i tre afsnit: forbedringer, mangler og forringel-

ser. Desværre er det manglerne og forringelserne, der vejer til. Måske ikke kvantitativt, men kvalitativt. Der er en del forbedringer, som også var nødvendige, men som heller ikke koster udlejerne noget. Der skal fremsendes regnskab for vedligeholdelseskontoen; hensættelser til vedligeholdelse skal være i faste kroner og ørebeløb i stedet for i procent; der er nu en vis opsigelsesbeskyttelse for klubværelser og møblerede lejligheder, absolut et fremskridt, og lejerne får en længere frist til at udnytte forkøbsretten ved overtagelse af ejendomme på andelsbasis.

Manglerne er mange. Lad mig blot nævne, at der ikke bliver huslejenævn i alle kommuner, at huslejenævnene fortsat ikke skal medindstævnes ved boligretten samt en række andre ting. Særlig alvorligt er det, at der nu ikke efter alle de erfaringer, man har med bolighajer, indføres bestemmelser, der kan fratage sådanne personer retten til at udleje eller eje udlejningsejendomme, og endvidere at man har fjernet straffebestemmelsen i boligreguleringslovens § 20.

Forringelser er der en del af. Boliganvisningsreglerne ophæves, og genhusningen er forringet, men det værste er vel moderniseringsreglerne. Nu går man op til en stigning på 40 kr. pr. m² inden for tre år, hvor det tidligere var 25 kr. pr. m², der var grænsen for, hvornår moderniseringen skulle godkendes af huslejenævnet.

Det er i det hele taget vel nok det værste, at lejerne ikke får nogen beskyttelse mod spekulationsmoderniseringer. Det er og vil blive på den måde, at mange ejendomsbesiddere vil være i stand til at gennemføre urimelige huslejeforhøjelser, uanset at ministeren siger, at lejen ikke må stige mere end lønningerne.

Har ministeren for øvrigt helt glemt, at lejerne i såkaldte frie områder, der ikke er under boligreguleringsloven, kan få de huslejestigninger, der passer ejerne? Falder de ikke ind under devisen: huslejen må ikke stige mere end lønningerne? Hvordan vil ministeren håndhæve sit motto i disse områder?

Boligsikringsloven indeholder utvivlsomt forbedringer. Der regnes med et samlet merprovenu på ikke over 75 mill. kr. Staten skal udrede de 30 mill. kr. Det må i sig selv sætte en snæver grænse for forbedringerne. Det skulle være en forenkling af loven, men den er dog fortsat temmelig kompliceret. Nogle

[Kaj Hansen]

får fordele, det er givet, men det kan ikke være rigtigt, at det skal ske på andres bekostning.

Jeg skal ærligt tilstå, at jeg ikke for nærværende kan overskue alle konsekvenserne af forslaget til boligsikringslov.

Der er i øvrigt meget, det er nødvendigt at få klaret op i udvalget: de fortrinsvis tekniske ændringer i ejerlejlighedslovsforslaget og lovforslaget om andelsboliger. Det har været svært at få øje på forbedringerne.

Alt i alt må det siges, at den længe ventede boligreform er udeblevet. Der har SV-regeringen bremset. Der kunne nok skaffes et flertal i folketinget, hvis socialdemokratiet havde politisk vilje og modenhed til det. Nu er det blevet til en række justeringer, både plusser og minusser, som et led i regeringens indkomstpolitik.

Vi har mange ændringsforslag, der kan forbedre disse love betydeligt, og vi håber, det skal lykkes i det omfattende udvalgsarbejde, der forestår.

Derefter vil jeg gå over til at behandle de to forslag fra DKP.

Først forslaget til lov om ændring af lov om midlertidig regulering af boligforholdene. I boligministerens forslag til ændring af lejelovgivningen er der ikke foreslået ændringer, der forbyder de flere gange fremdragne samtykkeerklæringer, som bruges til omgåelse af lovgivningen. Disse erklæringer misbruges til at sætte den temmelig ringe beskyttelse, lejerner har mod fupmoderniseringer, ud af kraft. Jeg kan derfor anbefale, at lovforslaget nu indgår i behandlingen af lejelovsforslaget i udvalget, og at de bestemmelser, der er anført i dette lovforslag, kommer til at indgå i den lejelov, der til sin tid må blive vedtaget.

Jeg skal derefter gå over til kommunisterens forslag til folketingsbeslutning om byfornyelse og boligforbedring. I begyndelsen af 1978 fremkom den socialdemokratiske mindretalsregering med en planredegørelse for de offentlige investeringer 1978-90. I virkeligheden var der ikke tale om en plan, men om en fremskrivning af de offentlige investeringer ud fra vilkårligt valgte alternativer.

Investeringsredegørelsen indeholdt også et afsnit om boliginvesteringerne. Det var opdelt i to dele, investeringer i nybyggeri og investeringer i byfornyelse. For nybyggeriets vedkommende regnede man med, at den årlige boligproduktion ville falde til ca. 30.000

boliger. Det var ikke et skønnet behov, der var lagt til grund for beregningerne, men en almindelig kapitalistisk nationaløkonomisk betragtning over ressourcer og samfundets økonomiske vækst.

Byfornyelse kræver erstatningsboliger for de boliger, som nedrives, og de lejligheder, der sammenlægges. Men efter planen ville nettotilgangen af nye lejligheder kun blive ca. 25.000 årligt. Det ville uden overdrivelse medføre, at der i løbet af få år ville blive akut boligmangel. Følgen heraf ville blive et voldsomt pres på ejendomspriser og huslejer. Det er jo allerede nu sådan, at der i flere kommuner snart vil være mangel på almennyttige boliger. På grund af ejendommens udstykning i ejerlejligheder bliver der et stadig mindre antal lejligheder til leje. Af de nævnte grunde må kvotaen for det almennyttige byggeri derfor igen sættes op til 12.000-13.000 årligt.

Principielt må det være sådan, at der bygges erstatningsboliger for de boliger, der nedlægges på grund af byfornyelsesplanernes gennemførelse. Der er talt og skrevet meget om byfornyelse og boligforbedring i de senere år, og der findes et stort materiale om emnet. Det består af rapporter, redegørelser og forslag til projekter. Men mere er der heller ikke sket.

Regeringen har endnu ikke taget initiativ til en lovgivning om byfornyelse, selv om det er en nødvendig forudsætning for at få sat virkelig gang i byfornyelsen. Det ligger imidlertid helt klart, at der må stilles betydelige offentlige midler til rådighed for at få en fornuftig byfornyelse i gang. Perspektivet må være, at de hidtidige beboere i byfornyelsesområdet kan blive boende til en rimelig leje.

En lovgivning om byfornyelse skal endvidere klarlægge, hvordan byfornyelsen skal planlægges, hvordan den skal gennemføres, og hvordan den skal finansieres. Kommunisternes forslag til folketingsbeslutning om byfornyelse og boligforbedring redegør udførligt for planlægning, gennemførelse og finansiering af byfornyelsen. I boligministeriets redegørelse regnes der med, at 400.000 boliger er mere eller mindre mangelfulde, og at 50.000 skal nedrives. DKPs forslag går også ud fra, at byfornyelsen og boligforbedringen skal omfatte 400.000 boliger, men at 100.000 skal nedrives. Det betyder selvfølgelig, at der skal bygges flere erstatningsboli-

[Kaj Hansen]

ger, men til gengæld bliver gennemsnitsprisen pr. bolig ved byfornyelsen mindre, fordi flere af de allerdårligste boliger saneres væk. Det er jo netop den kategori af boliger, der har de største omkostninger ved byfornyelse.

I investeringsredegørelsen blev det beregnet, at totalomkostningerne ved en gennemgribende modernisering ville blive på 42 mia kr. i 1977-priser, svarende til en gennemsnitlig udgift pr. lejlighed på 120.000 kr. Senere har boligministeriet revideret dette skøn. Nu går man ud fra en mere begrænset, men, som man siger, acceptabel standardhævning af den gamle boligmasse. Udgiften anslås nu til ca. 21 mia kr. for de 350.000 boliger eller 60.000 kr. pr. lejlighed.

Boligministeriets alternative forslag, hvorefter standarden skulle nedsættes betydeligt, kan ikke anbefales, da der her kan blive tale om skrabede projekter.

I DKPs forslag er der foretaget beregninger over omkostninger og finansiering. Omkostningerne opdeles i to hovedgrupper: generalomkostninger og boligforbedringer.

Til generalomkostningerne hører nedrivninger, udlægning af friarealer, trafiksanering samt basisinstallationer. Det er sådan noget som faldstammer og tilslutningsledninger. Udgifterne til generalomkostningerne foreslår vi afholdt af staten med 75 pct og kommunerne med 25 pct. Finansieringen af selve boligforbedringen skal ske ved lån til en årlig ydelse på 4 pct., og således kan en rentesikringsordning med stigende huslejer undgås.

Lejen efter byfornyelse og boligforbedring må ikke overstige lejen i ældre almennyttigt byggeri af samme standard. Medfører finansieringen en højere leje – og det kan undertiden blive tilfældet i de allerdårligste boliger – så skal den del af omkostningerne, der medgår til genopretning, overføres til generalomkostningerne.

Ifølge forslaget er det kommunerne, der skal forestå byfornyelsen, og kommunen skal erhverve samtlige ejendomme i byfornyelsesområdet. Der er dog undtagelser for en- og tofamiliehuse, der bebos af ejeren. Et almennyttigt byfornyelsesselskab skal gennemføre by- og boligforbedringen, og ejendommene skal derefter overdrages til almennyttige boligselskaber, herunder andelsboligforeninger eller forpagtningsforeninger.

De samlede omkostninger efter DKPs forslag er på 27,5 mia kr., en gennemsnitlig udgift på 90.000 kr. pr. bolig. De 27,5 mia kr. er en investering over en periode på 12–13 år. Gennemføres der f. eks. byfornyelse for et samlet beløb af 2 mia kr. pr. år, vil det kun forøge importen med 200 mill. kr., men beskæftigelsen vil blive øget med ca. 12.000 personer.

Statens udgifter ved en byfornyelse på 2 mia kr. bliver 840 mill. kr., men der spares 900 mill. kr. i understøttelse. De øvrige virkninger på statsfinanserne afhænger af, hvordan selve boligforbedringen finansieres. Men uden en finansieringsform til en lav årlig ydelse vil huslejerne efter byfornyelsen blive for høj, således at de nuværende beboere i byfornyelsesområderne tvinges væk. Og det er jo netop det, der ikke må blive resultatet af en byfornyelse.

Det kommunistiske forslag, som jeg kan anbefale, tager sigte på snarest at få tilvejebragt en lovgivning, der kan sætte gang i byfornyelsen. Det gennemarbejdede forslag er et godt grundlag at starte på. Jeg kan anbefale en positiv og forholdsvis hurtig behandling, således at regeringen hurtigst muligt kan nå frem til at fremsætte konkrete lovforslag.

Niels Helveg Petersen (RV):

Ved en samlet vurdering af de forslag, der her foreligger fra regeringen, må man sige, at det er forsigtige forslag, lidt konservative forslag præget af tilpasning og mindre ændringer, men ikke så forfærdelig megen egentlig nytænkning.

Jeg vil gerne begynde med noget af det positive: ændringen af lejeloven og den midlertidige reguleringslov. Der er tale om en teknisk omredigering, som i sig selv er en betydelig fordel, og som har været efterlyst længe. Vel er det rigtigt, at der ikke er tale om nogen let læst roman, som det er blevet sagt, men det er dog en forbedring, der ikke er uvæsentlig for de mange mennesker, der i dagligdagen arbejder med denne lovgivning.

Der er også visse realitetsændringer. De giver mig ikke anledning til indvendinger, men jeg vil dog anbefale boligudvalget meget nøje at diskutere de ændrede regler for vedligeholdelses- og opretningsmidlerne. Det ser fornuftigt ud i skitseform, men jeg mener,

[Niels Helveg Petersen]

det vil være nødvendigt for boligudvalget nøje at vurdere virkningen af denne ændring.

Hvad angår forslaget til lov om boligbyggeri, er det afgørende, at man fastholder rentesikringsordningen. Man foreslår nu en ændret aftrapningsordning, et ændret aftrapningsloft. I stedet for at sætte et fast kronebeløb som den maksimale forøgelse ved aftrapningen, siger man nu, at rentebeløbene ikke kan stige med mere end $\frac{1}{4}$ af prisstigningerne. Sigtet er klart: huslejen skal stige i takt med prisudviklingen.

Principielt er jeg ikke tilfreds med denne ordning. Rentesikringsordningen blev til under vilkår, som i dag ikke er gældende. Rentesikringsordningen er det uhyre vanskeligt at få til at fungere med den rentehøjde, som vi faktisk har. Derfor havde det været ønskeligt, om regeringen havde taget konsekvensen af det – det var i hvert fald den socialdemokratiske del af regeringen tidligere indstillet på – havde brudt overtvært med rentesikringsprincippet og var gået ind på indeksfinansieringsprincippet.

Jeg vil gerne påpege, at selv om man altså afviser at gøre dette i denne omgang, så bevæger regeringspartierne sig jo alligevel et langt stykke ind i selve denne tankegang, idet man indfører en ordning, hvorefter huslejudviklingen skal stå i forhold til prisudviklingen.

Jeg vil gerne påpege over for især venstres ordfører, hr. Johan Philipsen, som er erklæret modstander af indeksordningen, at det, man gør her, i virkeligheden er at indføre indeksordningens princip i huslejudviklingen, nemlig at ydelserne bevæger sig i takt med prisudviklingen. Det må ikke hedde sig, og jeg er sikker på, at hr. Johan Philipsen ville være ked af, at man kaldte det en indeksordning, men det er jo i hvert fald delvis realiteten. Til gengæld opnår man ikke fordelene ved indeksfinansieringen, nemlig den helt åbenbart lavere begyndelsesleje.

Man er kommet til at tage et skridt, som altså uvægerlig går i retning af det, som er indbygget i indeksordningen, men det må ikke hedde sig, og det må ikke siges, og jeg er sikker på, at hr. Johan Philipsen fortsat vil opretholde sin modstand mod indeksordningen.

Men jeg har gerne villet påpege over for venstres ordfører, hvad det er, han faktisk har bevæget sig ind i. Så vil det også væ-

re muligt, når nu dette knæsættes, ved senere lejlighed at tage skridtet fuldt ud, nu da begyndelsen i realiteten er gjort.

Bidraget til landsbyggefonden foreslås nu ændret på den måde, at det skal gå til byfornyelse og sanering og ikke til nyt boligbyggeri. Principielt er jeg ikke særlig begejstret for denne ændring. Lad mig slå fast, at økonomisk set er der for lejerne ingen ændring. Der er en optisk ændring. Det ser måske lidt pænere ud, at bidragene fra den ældre boligmasse går til modernisering og byfornyelse eller sanering.

Den økonomiske realitet er uændret, og ved at ændre på selve optikken forsvinder sådan set et vigtigt solidaritetsprincip imellem ældre og nyere afdelinger. Jeg er ikke voldsomt begejstret for det, og jeg må i hvert fald advare imod en alt for stærk sammenkædning af de bidrag, der ydes fra de ældre afdelinger, og den ældre afdelings egne moderniseringsudgifter. Det ville ikke være fornuftigt.

Med hensyn til de øvrige lovforslag kan jeg sige, at boligsikringsændringerne ser fornuftige ud, og det samme gælder de ændringer, der sker for ejerlejligheds- og andelsboliglovgivningen.

Hvad angår loven om midlertidig støtte, L 138, rejser der sig nogle problemer. Man foreslår en driftssikring, der skal strække sig over 20 år eller deromkring. Det er ikke nogen elegant løsning, man her har fundet. Det havde været langt at foretrække at få en egentlig finansiel sanering af de pågældende selskaber nu og så blive fri for en driftssikringsordning i en meget lang årrække. Vi kommer altså her til at køre med et lille lapperi for en lille del af det samlede byggeri og gøre det i mange, mange år, og det er ikke en elegant løsning.

Jeg forstår godt begrundelsen. Jeg er klar over, at hvis man skulle foretage en finansiel sanering nu, vil det helt øjeblikkeligt optræde med større beløb statsfinansielt; der ville blive nogle øjeblikkelige finansieringsproblemer. Men det er et spørgsmål, om det er værd at undgå det, for det er kun optiske problemer og ikke reelle problemer. Meningen med denne driftssikringsordning er jo, at det offentlige i en lang årrække påtager sig forpligtelser. Jeg synes, det er en mangel i forslaget, at man her får et lapperi, som bliver af meget lang varighed.

[Niels Helveg Petersen]

Ellers er det mest kendetegnende for forslagene det, der mangler. Jeg vil ikke tage stilling til hr. Kaj Hansens og DKPs byfornyelsesforslag, hverken til planlægningsbestemmelserne eller de finansielle bestemmelser, der er indbygget i forslaget, men jeg vil sige, at jeg synes, det er prisværdigt, at der her er spillet ud.

Vi savner udspil fra regeringen vedrørende byfornyelse. Det er ikke en sag, vi skal haste igennem folketinget. Netop derfor er det også vigtigt, at der snart fra regeringen kommer et udspil, så man i folketinget kan gå i gang med at forberede denne meget vigtige lovgivning. Den kan blive et nyt og vigtigt kapitel i dansk boliglovgivning.

Jeg savner endvidere, at der er gjort noget for at styrke andelsboligen i dansk byggeri. Der bygges jo i dag ikke nye andelsboliger. Der er kun tale om overtagelse på andelsvilkår af bestående udlejningsejendomme. Andelsboligen er en boligform, der har meget store fordele. Den har ejerboligens fordele med en stærk naturlig interesse, der giver grundlag for aktivt beboerdemokrati og en høj vedligeholdelsesstandard, men den har ikke ejerboligens ulemper med de høje kapitalgevinster, der tilfalder ejerne.

Derfor interesserer vi os meget for at placere andelsboligen ganske anderledes stærkt i dansk boligbyggeri. Her kunne der være behov for virkelig nytænkning. I øjeblikket er det ikke muligt at nyopføre andelsboliger. Der er ikke rentefradrag knyttet til andelsboliger, og de kan heller ikke få boligsikring. De falder mellem to stole, og derfor nyopføres der ikke andelsboliger. Hvis man gav et andet finansieringsgrundlag for andelsboliger, kunne man styrke denne tanke, og så tror jeg, man gjorde dansk boligpolitik noget virkelig godt.

Hvad finansieringen af ejerboliger angår, vil jeg bare pege på, at den vækst, der er i den uorganiserede kreditgivning, ikke er sympatisk. Man kunne sikkert nå fremskridt, hvis man gav mulighed for en højere belåning i almindelig realkredit, end man gør i øjeblikket. Det tjener i virkeligheden ikke noget fornuftigt formål at tvinge forbrugerne over i at finansiere på det uorganiserede marked.

Hvad der her er fremsat, vækker ikke de store politiske lidenskaber i mit parti. Der er nok ikke ret meget af det, der foreligger her,

som vi kan eller vil stemme imod. Der er heller ikke særlig meget, vi kan begejstres for.

Arne Bjerregaard (KrF):

Jeg skal søge at undgå at distancere mig for meget fra de fremlagte lovforslag, idet jeg fornemmer, at regeringen for første gang har en vis vilje til forhandling, som jeg synes kom klarest til udtryk fra venstres ordførers, hr. Johan Philipsens, side. Derfor skal jeg afholde mig fra harske bemærkninger og kun fremføre visse generelle betragtninger over disse forslag.

Lad mig først sige, at jeg som i går må notere, at forslagene vel nok skal ses i sammenhæng med indkomstpoltikken, og det kan da selvfølgelig glæde os, at regeringen har erkendt, at indkomspolitik i en given situation, ikke som noget permanent, kan være nødvendigt. Derfor må vi selvfølgelig se på disse forslag med en vis sympati, idet det i al fald er en såkaldt indirekte indkomspolitik, man her søger at føre. Men jeg bliver nødt til at sige, at forslagene er i klar modstrid med vores boligpolitiske målsætning, og jeg må også gentage fra i går, at dette lands subsidier direkte og indirekte, direkte til lejerne og indirekte til ejerne, er en klart medvirkende årsag til vores økonomiske dilemma i dag. Det kan vi aldrig bortforklare. Vi må da også sige, at disse forslag er nye subsidier, nye offentlige midler, der pumpes ud i boligsektoren, og dermed øges afstanden til en boligbetaling, der står i forhold til den almindelige prisudvikling i samfundet. Ved forliget i 1974 havde man en klar målsætning om, at man i fremtiden skulle nå frem til, at enhver skulle betale det, det kostede at have en bolig. Det var målsætningen i 1974, og forliget i 1974 var et skridt frem imod dette, men det er altså det, man bryder med i disse forslag. Når vi alligevel måske vil være med til at gå et skridt tilbage, er det udelukkende, fordi det muligvis kan give en større gevinst på det indkomspolitiske område. Men jeg må nok en gang advare regeringen. Jeg går ud fra, at regeringen har fingeren på pulsen med hensyn til arbejdsmarkedet og forhåbentlig også til den økonomiske situation i øvrigt. Når jeg vil advare, er det, fordi, som jeg sagde i går, hvis det ikke lykkes, er det et tilbageskridt, ikke blot på det boligpolitiske

[Arne Bjerregaard]

område, men det er også et generelt tilbageslag på det samfundsøkonomiske område.

Det er ikke, fordi jeg ikke ønsker, at folk skal have en god bolig. Vel ønsker jeg det. Men samtidig må man gøre folk opmærksom på, at vil man have en god bolig på samfundets regning, må man betale det på andre områder, og det er det, det kniber og har knebet med i samfundsøkonomien at gøre folk opmærksom på. Vi må tage det på en anden måde, hvis man ikke vil betale den pris, det koster.

Ifølge disse lovforslag skal der altså gives tilskud eller med et nyt pænt ord driftssikring, som faktisk får følger mange år frem i tiden. Så kan man spørge: hvorfor skal vi på lejeværdiberegningsområdet kun kigge ét år frem i tiden, når vi på disse områder kigger mange år frem i tiden? 20 år frem i tiden kan disse forslag komme til at virke. Jeg mener, der må være en vis sammenhæng mellem de to boligformer, og jeg går selvfølgelig ud fra, at man kan forhandle herom, så der i alt fald bliver en vis tilnærmelse til harmoni mellem disse to boligformer.

Det undrer mig måske ikke, at Landsbyggefonden nu ikke længere skal skæppe i kassen til boligbyggeriet. Tidligere skulle de give 7 pct., men nu skal det altså være aftrappet helt i 1982. Det er et brud med forliget fra 1974. Det var vores klare målsætning, at de ældre boliger skulle være med til at finansiere de nye, fordi de ældre var forholdsvis billige, de var jo bygget i en periode med bedre finansieringsmuligheder. Der var altså tale om en vis solidaritet over for dem, som skulle ind i de nye boliger. Det tager man væk nu, og staten skal tage hele byrden på sig.

Det kan måske være rimeligt i en given situation, men så vidt jeg skønsmæssigt kan se, sker der dette, at staten forlods ind i enhver lejlighed – selvfølgelig lidt afhængigt af størrelsen – forskudsvis skubber omkring 50.000 kr. Det bliver vel det beløb, og det er jo særdeles mange penge, vi således forlods skal skubbe ind i fremtidens byggeri, for så bagefter gennem boligsikring og eventuelle støtteordninger at subsidiere yderligere. Vi fastlåser os altså med disse forslag til at give større tilskud, og så må vi erkende og forstå, at der går endnu længere tid, før vi kan komme frem til et friere boligmarked, hvor det er markedsprisen, der bestemmer lejen.

Derfor må jeg sige, at dette er et skridt tilbage, og der er kun én ting, der kan indicere, at man gør det. Det er, at det kan have en gavnlig virkning på samfundsøkonomien i øvrigt. Boligpolitisk er det et tilbageskridt.

Derfor ønsker vi i hvert fald ikke – og jeg vil også advare tinget imod det – at opfatte dette som en permanent ordning, som skal fortsætte. I fremtiden, hvor vi håber på mere normaliserede forhold på arbejdsmarkedet, vil den være et handicap for en rolig økonomisk udvikling i samfundet, fordi større subsidier på specielle og specielt dyre områder altid vil have en negativ virkning på en samfundsmæssigt rolig økonomisk udvikling.

Lad mig så endelig sige om andelsboliger – det var den forrige taler også inde på: hvorfor kan man ikke i boligsektoren få andelstanken til at blomstre, til at blive noget væsentligt, hvor fællesskabet kan trives? Jeg synes, man skulle have givet et lidt større incitament til andelsboligtanken. Jeg finder i hvert fald, at der er noget særdeles væsentligt i dette, at man kunne være fælles om at bygge noget op og i fællesskab drive det. Der må kunne gives lidt bedre muligheder for, at disse tanker kan blomstre.

Så er der den private udlejning. 7 pct. af 15. almindelige vurdering fastlåser man også i den private udlejning. Jeg ved ikke, om det nærmer sig konfiskation, det kan man selvfølgelig diskutere. Så er det i strid med grundloven, det er der nogle der vil påstå. Jeg havde hellere set, at man i stedet for at fastfryse til 15. vurdering havde forlangt bedre regnskabsopstillinger, bedre regnskabsregler. Jeg har spurgt boligministeriet flere gange: hvordan kan det være, at vi ikke kan få ordentlige regnskaber frem til lejerne? Hvorfor skal de hånes med opstillinger, som er ganske utydelige, så de ikke kan se, hvad deres leje er ud fra reelle regnskaber? Kunne man ikke lave sanktioner? Jeg vil gerne være med til ordentlige sanktioner imod dem, som ikke vil opstille ordentlige regnskaber for lejerne. Det er ganske urimeligt, at nogle folk ikke skal kunne se, om den leje, de er sat til, er rigtig eller urigtig.

Lad mig så endelig lige til sidst sige om boligsikringen, at vi har ikke kunnet stemme for den tidligere boligsikringslov, ikke fordi vi ikke mener, at der skal gives boligsikring, men fordi man har gjort den pristalsreguleret. Vi har sagt mangfoldige gange: jo flere

[Arne Bjerregaard]

områder i samfundsøkonomien vi pristalsregulerer, jo vanskeligere bliver det at styre den, fordi enhver på disse områder vil sige, at det er velerhvervede rettigheder. På den måde bliver de områder, hvor man kan regulere, korrigerer, korrelere, hvad man nu vil sige, samfundsøkonomien så indskrænkede, at det er vanskeligt for lovgiverne at styre den økonomiske udvikling. Man kan jo ikke bryde ind i velerhvervede rettigheder. Hvis olien stiger, stiger pristallet, og så bliver vi fattigere, men det skal alle have kompensations for, og jo flere områder der er pristalsreguleret, jo vanskeligere bliver det at styre samfundsøkonomien. Derfor er vi lidt bange for denne boligsikringsordning med indbygget pristalsregulering, og jeg må sige, at den kan vi nok vanskeligt blive enige om, men på de andre områder skal vi gå positivt ind i forhandlingen.

Mølgaard (DR):

Et frit boligmarked, der vel at mærke er spekulationsfrit, og frie boligbrugere, som hverken bliver flået direkte af spekulationsopskruede boligpriser eller indirekte i deres egenskab af skatteborgere, der må punge ud, er, hvad retsforbundet ønsker for boligmarkedet. Vi vil et boligmarked med ligestilling mellem de mange forskellige kategorier af boligbrugere, altså borgere, i vort land. Der er unægtelig afstand mellem det lovforslags-sæt, der her er lagt frem, og det, vi ønsker. Men vi ønsker også gerne bevægelse.

Jeg vil gerne understrege, at vi, selv om vi har faste principielle mål, nok er bevægelige i retning af at tage medansvar for en lovgivning, hvis bare den bringer den bestående tingenes tilstand hen i retning af noget bedre. Jeg vil ønske, at SV er det samme, at man kan bevæge sig bort fra reguladetriken, der på boligmarkedet og på arbejdsmarkedet har spillet fallit.

Den forslagsbuket, regeringen her er fremkommet med, hedder sig jo at være et udspil, som man end ikke fra regeringspartierne side har låst sig fast på. Det vil jeg gerne hilse med tilfredshed, for der er brug for alvorlige justeringer i forslags-sættet.

Retsforbundet vil gerne være med i frie forhandlinger om boliglovene med henblik på at opnå det for alle kategorier af boligbrugere bedste resultat. Det forlyder, at rege-

ringen i første omgang vil tage kontakt med de sidste boligforligs bagmænd, de parter, der gennemførte det. Det vil ligge os fjernt at blive fornærmede over ikke at være inviteret med i det gode selskab. Vi er i hvert fald glade for ikke at indfri det adgangskriterium for at være med i den første forhandlingsrunde, altså ikke at have ansvar for de boliglove, vi har i dag. Det ansvar må rigtignok være svært at bære, hvis man da er ansvarsbevidst.

De dårlige erfaringer med de hidtidige boliglove, man har gjort sig, burde også få dem, der har gennemført dem, til virkelig at sadle om. Der er bevægelse i regeringsoplægget, men for lidt og navnlig dårligt rettet.

Der er beklageligvis heller ikke mange tegn på opbrud i de signaler, de røgsignaler, der er udsendt fra de gamle boligforligspartier – hellige køer af rød og sortbroget dansk malkerace er stadig de vimpler, der er højst, og de sortbrogede er så langt de stærkeste blandt forligspartierne – uden nogen som helst hensyntagen til de erfaringer, man har kunnet gøre sig med de hidtidige love på boligområdet, de stadig stigende byggeomkostninger, huslejer, hus- og ejendomspriser og fremfor alt jordpriser, hvorved de direkte og indirekte statstilskud, der ydes for at lempe betalingssituationen for boligbrugere, kapitaliseres.

Nok står der skrevet i vandrehallen, at Gud mildner luften for de klippede får, men når vi ser på boligsektorens problemer for lejere, parcelhusejere og alle hånde skatteborgere i øvrigt, er der ikke meget, der tyder på, at det sker af sig selv. Dertil kræves en politisk kraft med en noget anden retning, end vekslende tidligere boligforlig har været udsat for. Tværtimod har socialdemokratiets og vekslende forligsmakkeres hidtidige linje gjort det mere og mere sandt, som socialdemokratiet så rigtigt anførte i sidste valgkamp, nemlig at vi lever i en kold tid. Det er blevet koldere og koldere for boligbrugere. Den stakkede varme, nogle følte udstråle fra socialdemokratiet ved sidste valg, da man lagde en boligpolitisk hvidbog fra lejerorganisationernes og en række af arbejderbevægelsens øvrige organisationers side frem som en art socialdemokratisk valgprogram, er for længst borte med, at hvidbogens tanker synes fortæret af luerne i socialdemokratiets idéførtærende pejs.

[Mølgård]

Regeringsoplægget vil stort set fortsætte den snerydningstaktik i den kolde tid, at man skubber smasserne foran sig i en større og større klump. Det er ikke underligt, at man igen og igen kører fast med den strategi. Det, det gælder om, er at få problemerne ryddet til side, lagt bagude i løst udgave og komme frem.

Renteniveauet er den helt store omkostningsfaktor for byggeriet og for erhvervslivet i øvrigt. Den fortsatte rentesubsidiering via statskassen bringer kun tilsyneladende omkostningerne ned. Det giver overordentlig stakket varme, og det er ikke nogen god taktik, jfr. Peder Laale.

Det høje renteniveau hænger nøje sammen med en kunstigt skabt efterspørgsel og en konkurrence om de frie penge på kapitalmarkedet udgående fra de enorme spekulationsmuligheder. En bremse for spekulatøren ville både begrænse byggeriets finansieringsbehov og renteniveauet målt i procent af lånebehovet til gavn for byggeriet som i øvrigt for alt erhverv og beskæftigelse. Man ville ad den vej få langt mindre pres på statsfinanserne og alt andet lige derved mindre skattetryk til gavn for initiativet og betalingsevnen også inden for byggeriet og boligsektoren.

Lad mig specificere, at vi er ganske overordentlig utilfredse med situationen på ejerlejlighedsområdet i dag og ifølge forslaget, at vi finder, at omkostningsbestemt husleje i lejligheder og kollegier er af det onde, det medfører pris- og omkostningsstigninger i en evindelig, ulykkelig spiral, men at vi i øvrigt er åbne over for forhandlinger om de store linjer som om de små detaljer i regeringens oplæg. Og endelig også, at det ikke skal være nogen hemmelighed, at der bør vendes op og ned på mangt og meget i oplægget som i den hidtidige boligpolitiske linje.

Vi deltager meget gerne i forhandlinger om den fremtidige boligpolitik med lejernes og arbejderbevægelsens boligpolitiske hvidbog som åndeligt grundlag og uden tilbøjelighed til urokkelig principfasthed over for spor andet end netop dette, at forandringer skal være til det bedre.

Vi medbringer til disse forhandlinger et konkret boligpolitisk oplæg omfattende 22 punkter, men er ikke fastlåste. Vort bud på den fremtidige boligpolitik lyder imidlertid i udgangsfasen:

- 1) Gennemførelse af en jordreform.
- 2) Kommunerne skal have adgang til at ekspropriere jord til byudviklingsformål. Jord i offentligt eje bør udlejes på jordrentevilkår.
- 3) Fradragsretten for kommunal og amtskommunal grundskyld bør afvikles.
- 4) Lejeværdien af egen bolig ajourføres til et relevant niveau, eller rentefradragsretten for privat gæld afvikles over 15 år.
- 5) Pensionister får adgang til at indefryse ejendomsskatter og får pålignet skat som følge af overskud på ejendommen. Det indefrosne beløb sikres ved pant i ejendommen, og der tilskrives renter.
- 6) Vi ønsker en frivillig forhåndsbelåning af alt byggeri.
- 7) Vi ønsker adgang til indeklån for alt byggeri. Alle lån ydes med ensartet løbetid, f. eks. 25 år, og ydes som kontantlån.
- 8) Udlånsloft og obligationsrationering ophæves.
- 9) Huslejereguleringen ophæves over f. eks. 10 år.
- 10) Statstilskud til grundkapital i almennyttigt byggeri ophæves straks ved den her skitserede reforms begyndelse.
- 11) Boligsikringen overføres til socialministeriet og ydes som persontilskud til økonomisk vanskeligt stillede.
- 12) Reglerne om omkostningsbestemt husleje ophæves gradvis over 10 år.
- 13) Rentesikringsordningen ophæves gradvis over 10 år.
- 14) Offentlig støtte til byfornyelse gøres til et rent kommunalt anliggende.
- 15) Værdistigninger på udlejningsejendomme som følge af frigivelse af huslejerne indtages ved en ekstraordinær grundskyld.
- 16) Der gennemføres forbud mod udstykning af ejerlejligheder i den ældre boligmasse, indtil et frit og usubsidieret boligmarked er etableret og en jordreform er gennemført. Herefter gøres udstykninger fri.
- 17) Der gennemføres fri overdragelsesret for andelsbeviser.
- 18) Boliganvisningsreglerne ophæves.
- 19) Regler om vedligeholdelse etc. ophæves.
- 20) Der indføres fri bytteret for ejendomme med over 8 lejemål.
- 21) Kommunernes ret til at indtræde som andelshavere i andelsboligforeninger holdes uden for lovgivningen og overlades til hver enkelt kommune.

[Mølgaard]

22) Boligforeninger stilles lige med private ved lån til nybygning, ombygning og gårdsanering m. v.

Det er vort oplæg til forhandlinger, men lad mig understrege nok en gang, at det er ikke noget, vi er fastlåst på, og vi vil hilse det med overordentlig stor tilfredshed, om regeringen heller ikke føler sig fastlåst på sit oplæg. Så kan der være chance for at få forhandlinger i gang om at etablere noget, der er bedre end det hidtidigt bestående.

Wilhelm (VS):

Når man sætter 8 udførlige og meget detaljerede og tekstrige boliglovforslag til fælles førstebehandling med 10 minutters taletid, er vilkårene simpelt hen så uanstændige, at der er lagt op til, at vi alle sammen skal falde i den grøft, at vi går i detaljer og ikke kan nå det alligevel, og at man kommer til fuldstændig at mangle overblikket.

Jeg vil derfor bruge denne førstebehandling til noget andet, nemlig til at forsøge at præcisere og give en vurdering af: hvad er hovedlinjerne i regeringens boligpolitik, som den her er fremlagt, og hvordan vil den virke på kort sigt og på lang sigt?

Det mest bemærkelsesværdige ved regeringsudspillet er det, der ikke er med. Der er ingen aftale om – for slet ikke at tale om sikring af – et nybyggeri af et vist omfang, og som vilkårene i øvrigt tegner sig, vil der formodentlig blive tale om en yderligere reduktion af nybyggeriet.

Der er intet, som bare kan bidrage til den nødvendige byforbedringsproces, som skulle omfatte 400.000 ældre boliger, og som er et af de største og mest fordelagtige beskæftigelsesområder, der kunne aktiveres.

Der er ingen plan om aftrapning af den dybt asociale ejerboligstøtte, som i dag koster 10-12 mia kr. årlig, og som allerede af den grund er krumtappen i enhver boligpolitisk reform.

Der er intet indgreb mod ejerlejlighedsspekulationen, og der er intet i retning af en billigørelse af nybyggeriet.

Man kan selvfølgelig også kalde det bemærkelsesværdigt, at boligministerens fantasifulde ønskedrøm om at kunne lade arbejdsgiverne tilbageholde en boykottet husleje af lønposerne ikke er med. Jeg vil nøjes med at konstatere, at ministerens drøm foreløbig har

været for fantasifuld både for skattemyndighederne, for LO-toppen i kontaktudvalget og formentlig også for arbejdsgiverne, men boligministeren nåede da at demonstrere sin tankegang, og det var ganske lærerigt.

Hele lovkomplekset er i virkeligheden nogle småjusteringer, specielt når det bedømmes i forhold til de midlertidige indrømmelser, som den aktive boligbevægelse tilkæmpede sig med tillægsforliget i foråret 1977, og som venstrefløjenspartierne bistod den socialdemokratiske regering med at forlænge 1 år, efter at regeringen havde fremlagt sit bolig- og skatteoplæg i maj 1978.

Således fortsættes den lempede aftrapning af rentesikringsordningen efter lidt andre regler og ligeledes driftsstøtten til højrentebyggeselskaberne. Disse ordninger gentages for kollegieboligerne, og i det private udlejningsbyggeri fastholdes kapitalafkastet på 7 pct. af 15. vurdering, altså 1973-vurderingen. Det vil sige, at man her endnu en gang har måttet opgive den oprindelige hensigt med den omkostningsbestemte leje, som jo var, at den skulle stige automatisk i takt med vurderingerne.

Alt dette er naturligvis en sejr for boligbevægelsen, men den blev som nævnt indkasseret allerede for et par år siden. Alle er på det rene med, at det ville være umuligt selv for en SV-regering f. eks. at vende tilbage til den gamle aftrapningstakt for rentesikringen. Det ville simpelt hen have udløst et fuldstændigt kaos og en social katastrofe i ca. 100.000 almennyttige boliger, og det blev erkendt allerede sidste år, da man ved forlængelsen i maj på VS' krav afmonterede den bombe på ca. 60 kr. pr. m², som lå og tikkede og skulle have været udløst her 1. april i år.

Af nye småsejre kan man nævne afskaffelsen af særskatten på de 170.000 ældre almennyttige boliger, som dog helt urimeligt først skal ske gradvis over perioden 1980-82. Derudover kan man nævne en svagt forbedret boligsikringsordning, en forbedring, som måske ikke er helt entydig, og som i virkeligheden er meget lille. Resten er stort set teknik og smånusseri, men jeg skal nok komme nærmere ind på det ved anden behandling.

Boligministeren siger ved fremsættelsen ligeud, at hele komplekset er led i en indkomstpolitisk løsning. Det var et citat. Det gøres også meget iøjnefaldende ved den meget direkte kobling af huslejeudviklingen til

[Wihjelm]

indkomstudviklingen. Den lempeligere rentesikringsordning består ikke længere i et loft på 7 kr. årligt pr. m² som hidtil, men er udformet således, at renteudgiften for lejerne ikke må vokse hurtigere end svarende til $\frac{1}{4}$ af stigningstakten for lønningerne eller for priserne, hvis de skulle være mindre. Det vil i enkelte tilfælde blive mindre end 7 kr., i mange tilfælde vil det blive over 7 kr., men væsentligere for regeringen er nok princippet, der kan betragtes som den nødvendige forskalling, når man ønsker at cementere indkomspolitikken.

For parcelhusene – jeg ved godt, at det her i huset betragtes som skattepolitik, men det er faktisk en helt afgørende del af boligpolitikken, og jeg vil derfor tage det med ganske kort – er der også tale om, at man af hensyn til indkomspolitikken har villet holde boligudgiftsstigningen inden for rammerne af indkomststigningen, men her er der ikke tale om nogen direkte kobling, her er der tale om nogle mindre gennemskuelige regler, som allerede har været vidt og bredt refereret. Det obligate parcelhushysteri er øjeblikkelig søgt mobiliseret, og der er endnu mindre grundlag for det, end der var i 1973, da centrum-demagogerne slog sig op på den mest proportionsforvrængede og direkte løgnagtige kampagne, der er set herhjemme siden jordlovsafstemningen.

For langt de fleste, nemlig for samtlige de huse, der er opført i de sidste 10 år, plus for alle andre, som er handlet inden for de sidste 10 år, er der tale om en stigning i nettokapitalydelsen, altså renter og afdrag efter skat, på under 25 kr. om måneden fra 1977 til 1980, altså over 3 år. Hvis de skulle have fulgt rentesikringsreglen om $\frac{1}{4}$ af løn- eller prisstigningstakten, var det typisk blevet 100 kr. om måneden pr. år, men det forhindrer ikke lobbyen i straks at dominere alle medier med den falske påstand, at det er parcelhusene, som må holde for. Der vil være nogle, der rammes hårdere, det er rigtigt, og det er som sædvanlig lavindkomstfamilier, der har haft deres huse ret længe, som troskyldigt har betalt ned på gælden, og som aldrig har spekuleret i genbelåning. De får knaldet endnu engang. Det mest afslørende, men også det ubetinget vigtigste ved parcelhusforslaget er i øvrigt, at det betyder en forøgelse af støtten til en ny årgang parcelhuse. Her får man udmøntning af socialdemokratiets mange

aftaler om ligestilling og om aftrapning af skattefordelen.

Sammenfattende kan man om de umiddelbare indkomstpolitiske hensigter med boligkomplekset sige, at man forsøger at holde huslejudviklingen eller i det hele taget boligudgiftsudviklingen inden for indkomstudviklingen, så man derved kan stabilisere en indkomstpolitik til fordel for produktionskapitalen.

Men det vigtigste ved det boligpolitiske udspil er ikke de umiddelbare, men de mere langsigtede hensigter og virkninger. Der gives nogle forholdsvis billige indrømmelser, som klart sigter på at tage vinden ud af sejlene på den aktive bevægelse. Det sker omkring højrenten, omkring kollegierne, omkring særskatten. Disse indrømmelser er i sig selv en sejr som sagt, men i denne sammenhæng kan det let blive et tilbageslag, for samtidig lægger man op til en reduktion af nybyggeriet, til prisstigninger og til fortsatte udstykninger, hvilket på blot lidt længere sigt gør det langt, langt sværere at bekæmpe huslejestigninger også i højrentebyggeriet og særskatafdelingerne. Det er meget beskedne midler, man har sat ind mod husleje galoppen, men den er helt bevidst målrettet med henblik på at smadre boligaktionerne.

Vi har allerede den situation i dag, at der er nul tomme boliger, og nu kører man en politik igennem, som i den periode, den skal vare, vil gøre en boligmangel endnu mere reel og dermed gøre betingelserne for galopende huslejestigninger bedst tænkelige.

Jeg har ét spørgsmål til boligministeren i denne sammenhæng. Hvor længe binder dette lovkompleks socialdemokratiets boligpolitik? Det fremgår ikke rigtig. Der er nogle steder, der er tale om overenskomstperioden, men der er f. eks. ved aftrapningen af særskatten tale om helt frem til 1982. Hvor længe vil socialdemokratiet være bundet af dette lovkompleks, som enhver kan se i dag vil blive gennemført?

Jeg startede med at sige, at 8 lovforslag behandlet på 10 minutter var uforsvarligt. Faktisk har man banket 9 forslag sammen. Det niende er DKPs forslag om byforbedring. Jeg kan kun nå at sige, at jeg er enig i hr. Kaj Hansens fremlæggelse af baggrunden for dette forslag. Vi synes, det er et overordentlig vigtigt forslag, og det er et grundigt forslag. Vi har adskillige alvorlige kritik-

[Wilhelm]

punkter, men har ikke mulighed for at tage den debat nu. Det er simpelt hen en skandaløs behandling. Boligministeren går end ikke op her ved starten, som det plejer at være kutyme ved et privat forslag, og giver regeringens vurdering af det. End ikke det. Og ordførerne har overhovedet ikke haft nogen motivation til at gå ind i denne debat, fordi de har haft god grund til at undskylde sig med 8 andre forslag.

Jeg vil på denne baggrund foreslå, at DKPs forslag, som er vigtigt og er meget gennearbejdet, og som omfatter et område, der har stået i centrum for den boligpolitiske debat i de sidste 2-3 år, sendes tilbage til en ny første behandling. Jeg mener, alle må være tjent med, at vi får den runde på 5 minutter, fremfor at det skal være nødvendigt at tage en forespørgselsdebat med et kvarters taletid på det spørgsmål.

Lindinger (EP):

Regeringens boligudspil må vel betegnes som et af de første egentlige resultater af SV-samarbejdet, og det må selvfølgelig derfor være et stort ønske i regeringen, at dette oplæg kan ende med en lovgivning, som kan indebære det bredest mulige forlig.

Det drejer sig om et område, som er af den største betydning for alle landets indbyggere. Det, regeringen ønsker at opnå, er at sikre, at huslejestigningerne ikke bliver højere end indkomststigningerne. Dette mål når man utvivlsomt for lejerne i de private udlejningsejendomme, hvor stigningerne vil kunne begrænses til driftsudgifternes stigning, men man må desværre konstatere, at dette sandsynligvis ikke bliver tilfældet for husejernes vedkommende. Man bør dog nok heller ikke antage, at det bliver alt for slemt for denne kategori, for der ligger i oplægget et ønske om at sikre, at også husejerne, der jo er en meget stor del af befolkningen, ikke belastes urimeligt.

Det er regeringens ønske at undgå betydelige stigninger i det offentliges udgifter til boligsektoren, at sikre en boligproduktion på et fornuftigt grundlag samt at gennemføre en hårdt tiltrængt forenkling af alle gode intentioner, som man må håbe der kan leves eller snarere regeres op til. Mon ikke regeringen i dette oplæg skal tage lidt ved lære af resultatet af udspillet om lystbådeafgiften? Hermed

mener jeg, at man under udvalgsarbejdet bør tage størst muligt hensyn til andre partiers kritik, så vi til slut kan få et boligforlig, der i folkettinget får den brede tilslutning, som det bør have.

Jørgen Frederiksen (S):

Jeg skal på den socialdemokratiske gruppes vegne komme med et par enkelte kommentarer til det foreliggende beslutningsforslag vedrørende byfornyelse og boligforbedring.

Når det kun bliver få bemærkninger, skyldes det absolut ikke manglende interesse fra vores side for dette særdeles vitale spørgsmål. Tværtimod ønsker vi klart at få effektiviseret lovgrundlaget på dette område, bl. a. ud fra to hovedformål: at højne bolig- og levevilkårene for befolkningen og at fremme beskæftigelsen.

Statsministeren bebudede også allerede i sin åbningstale, at man på et eller andet tidspunkt i denne samling ville komme med et gennearbejdet udspil på dette område, og jeg tror, det er en offentlig hemmelighed, at man i boligministeriet i denne tid formentlig også arbejder under højtryk med at få afvejet alle de synspunkter, som nødvendigvis må til, for at man kan komme med et regulært og gennearbejdet lovinitiativ. Jeg tror derfor på, at dette udspil snart må foreligge, og vi skal hilse det særdeles velkommen. Dette ved forslagsstillerne formentlig også, og det kan derfor godt undre lidt – nej, det kan det måske ikke alligevel, når man ser, hvem det er, der er forslagsstillere – at man fremkommer med dette forslag på dette tidspunkt. Det kan kun være et træk ud fra et partipolitisk synspunkt.

Men lad mig alligevel om selve forslaget sige, at der er absolut punkter, som vi ikke er uenige i, og det bliver vel heller ikke meningen til selve hensigten, at vandene til sin tid vil skilles. Imidlertid mener jeg ikke, at vi på grundlag af DKPs forslag vil være i stand til her i salen at gå ind i en gennemgribende debat om dette problem på nuværende tidspunkt. Vi vil hellere vente, til vi formentlig om kort tid ser et regeringsudspil på dette område.

Jeg tror, at enhver, som i praksis har været med i sanerings- og byfornyelsesarbejdet, vil vide, at dette område er så kompliceret og så

[Jørgen Frøderiksen]

følsomt, at der, forinden man tager en bred debat herom, må være 100 pct. sikkerhed for, at alle aspekter i sagen er nøje vurderet og nøje gennemarbejdet. F. eks. vil det være naturligt – hvad jeg også går ud fra – at de indhøstede erfaringer igennem 10 års saneringsarbejde vil indgå i overvejelserne. Det må være lige så naturligt, at et kommende lovforslag sikrer en både smidig og afbalanceret procedure, således at vi fremmer den beskæftigelsesmæssige effekt og ikke det modsatte.

Jeg skal derfor slutte disse bemærkninger med at sige, at vi er parat til at tage en diskussion om dette meget vitale spørgsmål, men absolut ikke før vi ser regeringens udspil på dette område.

Anden næstformand (Karlskov Jensen):

Jeg skal her afbryde forhandlingen og ud-sætte mødet. Det genoptages i dag kl. 14.00.

Mødet udsat kl. 12.08.

Mødet genoptaget kl. 14.00.

Forhandlingen genoptoges.

Boligministeren (Erling Olsen):

For et lille års tid siden lagde den foregående regering en boligpolitisk redegørelse frem, hvor man optrak nogle linjer for den boligpolitik, socialdemokratiet kunne ønske sig. Vi havde dengang i folketinget en debat om den langsigtede boligpolitik, det var dér, vi præsenterede vores principper.

I dag drøfter vi, hvad vi her og nu kan gøre på det boligpolitiske område med den sammensætning, folketinget har, og i den situation, landet står. På denne baggrund har regeringen lagt en række forslag frem. Disse forslag er ganske omfattende, og det er klart, at en behandling som den i dag, hvor vi slår dem sammen, ikke kan blive andet end en debat, hvor man giver udtryk for sine generelle synspunkter med hensyn til, hvad der kan gøres her og nu.

Det, regeringen har spurgt folketinget om, er for det første: er der tilslutning til at lægge en udviklingslinje for boligudgifterne, der muliggør en rolig indkomstudvikling? Jeg har forstået på debatten, at det er der.

Det næste, man har spurgt om, er: hvis det nu lykkes at bremse inflationen, hvad vi gerne vil, hvis det lykkes at løse dele af inflationsproblemet, er der så vilje til at løse de problemer, som inflationen skulle have løst? Jeg tænker her på, at vi i det almennyttige nybyggeri på en række områder har haft en del løsninger, hvor vi lånte penge, idet vi sagde, at dem kan vi betale tilbage, idet inflationen muliggør større huslejestigninger. Nu bremser vi inflationen. Er der så vilje til at fjerne denne usikkerhed, er der vilje til at gøre rentesikringsaftrapningen afhængig af indkomstudviklingen? Er der vilje til at få bragt alle tænkelige ad hoc-ordninger ind under en driftssikringsordning, der kan afvikles på samme måde som rentesikringen? Er der kort sagt vilje til at skabe tryghed i det nyere almennyttige byggeri ved at sikre en huslejudvikling, som ikke løber fra indkomstudviklingen? Det er mit indtryk, at det er der.

Videre har regeringen spurgt: er der vilje til at forbedre boligsikringen, specielt for familier med børn, og specielt på en måde, så indkomststigninger ikke fører til bratte fald i boligsikringen? Jeg har også forstået, at det er der. Er der vilje til at tilstræbe en forenkling af den almindelige lovgivning på lejeområdet, at gøre den mere overskuelig og lettere at administrere? Jeg har også fornemmet, at det er der.

Jeg vil gerne sige tak for den positive holdning, der mange steder er kommet frem over for dette helt grundlæggende i boligpolitikken. Er man enig i disse store linjer i det, der skal gøres her og nu, så kan vi også under forhandlingerne i boligudvalget finde frem til en konkret udformning af lovstoffet, hvor vi kan komme hinanden i møde.

Derudover har man i debatten inddraget to kommunistiske forslag. Jeg forstår, at der har været nogen fortrydelighed over, at jeg ikke kommenterede dem i indledningen ved at gå op, inden ordførerne kom, og give min mening til kende om dem. Jeg beklager, hvis det har givet anledning til den opfattelse, at vi ikke tog disse forslag højtideligt. Jeg har blot ment, at det måske var mere hensigtsmæssigt at tage dem nu, men all right, det kan man jo se forskelligt på.

Om det første kommunistiske forslag – det, der drejer sig om de såkaldte samtykkerklæringer – kan man sige, at det hænger

[Boligministeren]

naturligt sammen med hele lejelovsdebatten, og jeg mener, at vi må se fordomsfrit på det forslag, når det kommer op til behandling i boligudvalget.

Det andet forslag er en principiel tilkendegivelse af de kommunistiske ønsker til en byfornyelseslovgivning. Det er et forslag, der meget klart og overskueligt redegør for kommunisternes grundtanker, og der er på det område i målsætningen meget, som regeringen kan være enig i. Der er også dele af det, der vil komme til at indgå i det forslag, regeringen lægger frem. Der er andre ting, som vi er stærkt uenige i. Men selv om forslaget er meget gennemarbejdet, må vi alligevel sige, at det grundlag, der ligger i bemærkningerne til forslaget, næppe er tilstrækkeligt til en principdebat om byfornyelsen. Regeringen vil i løbet af et par måneder fremkomme med et forslag. Jeg tror, det er rigtigt, at vi tager den store principdebat på det tidspunkt og blot konstaterer her, at dette er de kommunistiske synspunkter klart fremstillet.

Efter disse generelle og principielle betragtninger vil jeg gå over til de enkelte ordførere. Til fru Kirsten Jacobsen vil jeg sige, at det ikke er vort ønske at sjofle de andre partier. Meningen har været her at få en principdebat om holdningen til, hvad der skal ske her og nu. Alle de spørgsmål, der vil blive stillet i udvalget, vil vi fra boligministeriets side anstrenge os mest muligt for at besvare så hurtigt og så godt som muligt.

Hr. Johan Philipsen bad om en principiel erklæring vedrørende de forbedringer, der skal ske i den ældre almennyttige boligmasse, hvor man kommer ind i en situation, hvor man kan trække bidragene til landsbyggefonden mere eller mindre automatisk tilbage til udførelse af forbedringer. Jeg vil meget gerne understrege, at denne ordning ikke har til hensigt at nedbringe boligudgiften i den ældre almennyttige boligmasse. Denne ordning har til formål at hæve boligstandarden og at skabe beskæftigelse, og ved ordningens konkrete udformning skal der lægges uhyre vægt på, at netop dette sker. Jeg vil gerne klart give dette til kende således som ønsket af hr. Johan Philipsen. Jeg vil samtidig sige, at vi kigger på problemerne omkring husleje og varmebidrag.

Hr. Keld Andersen spurgte, hvordan det egentlig kunne være, at grundejerne først skriver under på en betænkning og dernæst

erklærer, at denne lovgivning er en grov krænkelse af grundejernes interesser, hvordan noget sådant kunne gå til.

Det, der er sket, er, at grundejerforeningens direktør som medlem af udvalget har skrevet under på betænkningen, men vi er blevet gjort opmærksom på, at hele dette kompleks ikke har været til debat i grundejernes kompetente forsamlinger, og der er derfor ikke nogen dækning i grundejerforeningens direktørs egen medlemskreds. Det er således, det er gået til. Det er altså en betænkning, der er underskrevet af grundejerforeningens direktør, men hvorfra grundejerforeningen siden har taget afstand.

Jeg vil sige, at problemerne om byfornyelse og sanering, som har været nævnt af hr. Keld Andersen og af andre deltagere i debatten, vender vi tilbage til, når regeringen fremkommer med sit forslag.

Hr. Keld Andersen spurgte, hvorfor den bebudede bestemmelse om sanktioner imod huslejeboykot ikke er at finde i de lovforslag, som er lagt frem. Der er to grunde til det. Den ene er, at regeringen ved at lægge forslagene frem har villet understrege, at hovedsigtet i regeringens boligpolitik er at skabe sådanne vilkår for det almennyttige byggeri, at der ikke kommer huslejeboykot, fordi forholdene er rimelige. Den anden grund til, at vi ikke er fremkommet med en sådan bestemmelse, er, at vi ligesom ville vise lejerne i det almennyttige byggeri den tillid, at vi siger, at nu lægger vi nogle rimelige forslag frem, så forventer vi heller ikke, at der kommer huslejeboykot.

Det har været disse to hensyn, altså dels ønsket om at vise, hvad der er hovedsigtet i regeringens politik på dette område, dels et forsøg på at appellere til lejerne og sige: nu lægger vi rimelige forhold frem, og lad os så se, hvordan det går.

Hr. Langsted var inde på en række problemer, der var sagligt meget væsentlige, men jeg tror, at det nok vil være rimeligst at vende tilbage med en detaljeret besvarelse i udvalget, når spørgsmålene bliver stillet dér. Hr. Langsted spurgte videre, om den evige sandhed, som hr. Langsted sagde, ligger i den trefjerdedelsregel, vi har lagt ind i rentesikringsaftrapningen. Dertil kan man kun sige: nej, der er ingen evige sandheder, men vi har følt, at det måtte være en rimelig må-

[Boligministeren]

de at gribe tingene an på i en større indkomstpolitisk sammenhæng.

Hr. Bjørn Poulsen var inde på, hvad aftrapningen af rentesikringsordningen kommer til at koste. Det er da rigtigt, at det på længere sigt kan blive en ganske kostbar historie, specielt hvis regeringens almindelige økonomiske politik lykkes. Jo mere det lykkes at dæmpe inflationen, jo større bliver omkostningerne ved den nye rentesikringsaftrapning. Men dette er jo netop en del af inflationsbekæmpelsesomkostningerne, og dem må vi tage.

Hr. Kaj Hansen var inde på spørgsmålet om lønindeksens inddragning i forbindelse med aftrapningen af rentesikringsordningen og spurgte, om man ligefrem regnede med et reallønsfald, siden man havde indbygget lønindeksen i denne ordning. Her må svaret være, at det regner vi ikke med. Vi regner da med, at der på længere sigt i den periode, hvor denne ordning skal være gældende – og dette er jo en permanent ændring af rentesikringsaftrapningen, det er noget, der gælder over en lang periode – bliver det aktuelle pristallet som det grundlag, vi skal bruge. Men for at gøre det helt klart, at dette er bundet til indkomstudviklingen, og at vi ønsker at sætte rentesikringsaftrapningen ind som en garanti for, at huslejerne ikke løber fra indkomsterne, så har vi også taget lønindeksen med.

Så rejste hr. Kaj Hansen en række problemer omkring kommunernes deltagelse i finansieringen af det. All right, det er noget, vi må se på under den videre behandling. Vi må i det hele taget prøve på at regne tingene igennem og gå dem igennem, men det har altså været hovedprincipperne, vi har villet tage op ved denne lejlighed.

Jeg understreger endnu en gang, at vi naturligvis i forbindelse med gennemgangen af det almindelige lejelovskompleks også kigger på problemet om samtykkeerklæringerne.

Jeg kan til hr. Niels Helveg Petersen sige, at vi faktisk i rentesikringsaftrapningen har indarbejdet noget af det, man tilsigtede med indeksordningerne, det er helt rigtigt. Det, der så er sket, er, at vi er kommet uden om de kapitalmarkedsproblemer, det måtte give at have indeksordninger; vi er kommet uden om problemerne med placering af indeksobligationer. Vi har altså her navnlig forsøgt at anvende det i sammenhæng med indkomst-

politikken. Analysen, som hr. Niels Helveg Petersen kom med, var efter min mening helt rigtig. Vi må naturligvis diskutere problemerne omkring vedligeholdelses- og opretningsmidlerne.

Det er også rigtigt, at der, da vi er gået ind på nyordningen omkring bidragene til landsbyggefonden, er sket ændringer. Vi har erkendt, at den solidaritet, som man har snakket så meget om, mellem det ældre almennyttige og det nyere almennyttige boligbyggeri føler man i den ældre almennyttige boligmasse er blevet mistolket. Man føler, at det er et forkert hjørne af den solidaritet, man er kommet ind i, at pålægge det ældre almennyttige byggeri nogle særbidrag til finansiering af det nyere byggeri. Det er det ene, der ligger i det, men det diskuteres stadig.

Men det helt afgørende har været, at der har været et behov for opretning i den ældre almennyttige boligmasse, og man har følt, at man gerne ville bidrage til denne opretning. Det er det, der sker ved, at nok kan de trække beløb automatisk tilbage fra landsbyggefonden til forbedringer, men de skal samtidig låne noget selv, sådan at de får en ekstra omkostning ved denne opretning.

Vedrørende byfornyelsen i øvrigt vender vi tilbage sidst på foråret.

Det er rigtigt, at der ikke er noget i dette lovforslag, der kan styrke andelsboligformen. Det har ligget lidt i en mere generel boligdebat og ikke i dette stærkt indkomstpolitisk her-og-nu-prægede. Spørgsmålet om den uorganiserede kreditgivning har vi også ment måtte ses i anden og større sammenhæng.

Til hr. Arne Bjerregaard vil jeg blot sige, at jeg er helt klar over, at for mange menneskers vedkommende er det afgørende at se dette som led i indkomstpolitikken. De forslag, der lægges frem, er som fremhævet i indledningen først og fremmest et forsøg på at tilvejebringe de boligpolitiske forudsætninger for en roligere indkomstudvikling. En del af de statsudgifter, der kommer i forbindelse med disse forslag, er netop udgifter, som vi afholder for at løse de problemer, som inflationen ellers skulle have løst, nu, hvor vi vil bekæmpe inflationen.

Så vil jeg sige til hr. Mølgaard, at de 22 punkter nok mere hørte hjemme i den debat, vi havde sidste forår om det store og principielle. Det, vi i denne omgang har villet have

[Boligministeren]

ind i billedet, er: hvad kan der gøres her og nu?

Til hr. Wilhjelm, der spurgte, hvor længe dette oplæg binder socialdemokratiet, kan jeg sige, at svaret på det kan jeg give ved lovforslagenes tredje behandling.

Til hr. Lindinger, der var inde på, at det drejede sig om at få bred tilslutning til lovforslagene, sådan at vi ikke skal have stadige ændringer på det boligpolitiske område, kan jeg sige, at det er præcis det, regeringen tilstræber, og i og med at der har været tilslutning til hovedsigtet i det oplæg, der er kommet, skulle vi nok også i udvalget kunne snakke os til rette om den nærmere udformning.

Kaj Poulsen (S):

Denne debat drejer sig jo i første omgang om de forslag, regeringen har fremsat, og de forslag, som kommunisterne har fremsat. På denne baggrund må jeg indrømme at jeg blev overrasket over at få at vide, at mit indlæg havde en lav profil i forhold til den debat, der var sidste år i maj måned. Se, nu var den debat, vi havde sidste år i maj måned, en redegørelsesdebat om regeringens principper for en kommende boligpolitik, og den debat, vi havde i formiddags, drejede sig om de spørgsmål, som regeringen har lagt op til vedrørende den kommende boligpolitik.

Jeg ventede så spændt på, hvad det var for nogle ting, jeg skulle have sagt for at hæve profilen en hel del set fra hr. Bjørn Poulsens side. Og så sagde hr. Bjørn Poulsen, at det faktisk var det, boligministeren havde sagt den 18. maj sidste år, vi skulle have holdt fanen højt med. Jeg sagde i afslutningen af mit indlæg, at socialdemokratiet håber på, at vi – når vi har overstået disse kortsigtede løsninger af boligproblemerne – kan tage fat på at løse de langsigtede problemer. Det står vi fast på, men vi mener, at debatten i dag dog må dreje sig om de forslag, som regeringen har fremsat.

Må jeg så til fru Kirsten Jacobsen sige, at jeg er meget glad for at konstatere, at fru Kirsten Jacobsen her erkendte, at nu må snakken om det frie boligmarked høre op, når regeringen kommer med disse forslag. Vi er i socialdemokratiet tilfredse med, at vi kan blive fri for at diskutere disse luftkasteller fra fremskridtspartiets side, idet de slet ikke hø-

rer hjemme på et boligmarked som det danske.

Hvis man skal tage fru Kirsten Jacobsen alvorligt – det er man jo somme tider nødt til – og se, hvad det var, fru Kirsten Jacobsen ellers gik igennem, så har jeg et blad, der hedder Beboerbladet Boligen fra april måned 1977, som med en meget kraftig overskrift siger:

»Boligpolitisk ordfører med frækhed, uvidenhed og løgn som speciale.«

Det er en kraftig udtalelse.

Men hvad var det så, fru Kirsten Jacobsen videre sagde? Hun sagde for det første, at hun havde opgivet at gennemgå dette forslag sagligt. Det er ikke noget nyt.

For det andet sagde fru Kirsten Jacobsen, at nu har vi igennem flere år fået at vide, at der var udlejningsvanskeligheder i det almennyttige byggeri, men når vi kommer og skal til at ændre støttelovgivningen, så er der pludselig ingen udlejningsvanskeligheder. Det er vist det, der kommer ind under overskriften: løgn som speciale. Vi har i folketingets boligudvalg årligt fået at vide, hvilken lejeledighed der har været inden for det almennyttige byggeri. I 1978 fik vi at vide, at der i januar måned var 2.000 ledige lejligheder. I 1977 fik vi at vide, at der var 4.000 ledige lejligheder, og i 1976 var der op til 6.000 ledige lejligheder. Den påstand holder altså ikke.

Og så kunne jeg i øvrigt godt tænke mig at vide, hvor det er, de almennyttige boligselskaber har brugt pengene uanstændigt, som fru Kirsten Jacobsen sagde. Det klæder ikke denne talerstol, at en sådan påstand skal slynges ud herfra, der må en begrundelse med.

Må jeg så til hr. Keld Andersen sige, at det er rigtigt, som hr. Keld Andersen konstaterede, at disse forslag var lagt frem på baggrund af, at der bliver ført indkomstpolitik i dette land.

Det, der er mærkværdigt, er, at når boligudgiften stiger 50 kr., så lyder der et ramaskrig rundt omkring. Det er ikke i sig selv interessant, at der lyder et ramaskrig. Det, der er interessant, er baggrunden for ramaskriget, og hvem der kommer med det. Hvis man tager udlejningsboligerne, så kommer der jo et frydeskrig over, at boligudgiften ikke stiger mere end 50 kr. om måneden, og hvis man tager ejerboligerne, så er det ikke

[Kaj Poulsen]

dem, der bor i ejerboligerne, der kommer med ramaskriget, nej, det er hr. Keld Andersen og det konservative folkeparti sammen med centrum-demokraterne, der kommer med dette ramaskrig, som vi har set at hele den borgerlige presse har deltaget i i denne omgang. Jeg synes, at man gør for meget for at takkes beboerne i parcelhusene; man tager ikke sagligt standpunkt i denne sag.

Så var hr. Keld Andersen inde på, at vi skulle lægge arm om, hvorvidt det skulle være 6.000 eller 8.000 eller 9.000 boliger. Nu synes vi fra socialdemokratiets side, at det er for alvorlig en sag at lægge arm om – selv om jeg da nok, hvis det var det, det drejede sig om, skulle tage imod tilbuddet fra hr. Keld Andersen. Men vi vil huske hr. Keld Andersens ord her i dag om boligforsyningen til befolkningen, når vi om et år eller to vel må konstatere, at vi fra folketingets side ikke har formået at klare den boligforsyning, som vi nødvendigvis skal klare for befolkningen.

Hr. Arne Bjerregaard var inde på det, han kaldte en solidarisk ordning vedrørende finansiering af nybyggeri. Det var den ordning, som blev indført ved sidste boligforlig, hvorefter de, der bor i det ældre almennyttige byggeri, skulle være med til at finansiere nybyggeriet. Det lyder som en solidarisk ordning, det er korrekt, men hvor er solidariteten henne, når det drejer sig om, at Danmarks boligforsyning skal klares, således at folk har råd til at bo i boligerne? Det drejer sig ikke bare om almennyttige boliger, det drejer sig også om folk, der flytter ind i ejerboliger, som efterhånden er kommet op i priser, så almindelige mennesker ikke har råd til at sidde i dem. Vil hr. Arne Bjerregaard så også sige, at de, der bor i en ældre ejerbolig, også skal ind i en solidarisk ordning? Jeg tror, at det vil glæde parcelhusfolket at høre, hvis denne solidaritet skal udvides til at gælde parcelhusene.

Så synes jeg, at det er betegnende for kristeligt folkeparti, at vi her i dag skulle høre, at boligsikringen ikke måtte reguleres efter pristallet. Vi havde forleden dag en forespørgsel her i folketinget, hvor mit partis ordfører ved den lejlighed kaldte det politisk gøgl fra kristeligt folkepartis side – det blev man meget stødt over – at man kom med et forslag om motiveret dagsorden fra kristeligt folkeparti, hvori man taler om, at regeringen

skal sætte ind på det boligmæssige område, for at børnene kan have en ordentlig bolig.

Hvad er det så, hr. Arne Bjerregaard siger her i dag? Ja, det er, at den ordning, vi har vedtaget her i folketinget om boligsikringen for børnerige familier, en ordning, som sikrer, at børnerige familier kan bo i en nogenlunde rimelig bolig, den foreslår hr. Arne Bjerregaard udhulet. Jeg synes nok, at det viser hulheden i kristeligt folkepartis forslag om motiveret dagsorden, og at mit partis ordfører, fru Helle Degn, havde ret på daværende tidspunkt.

Til hr. Mølgaard skal jeg kun sige, at jeg synes, det er for tidligt, vi begynder valgkampen, og så konstatere, at når hr. Mølgaard kunne remse sine 22 punkter op, så var det det, som man vil fra kommunisters, SFs og VS' side, omfattende det andet flertal her i folketinget. Jeg siger velbekomme. Nu fik vi klarlagt, hvad det er for en politik, det andet flertal vil i folketinget.

Sluttelig skal jeg så til hr. Wilhjelm sige, at jeg synes, at der var en dobbelthed i hans indlæg. Hr. Wilhjelm harcelerer over, at man har lavet om på beskatningsreglerne for ejerboligen og derved har hævet lejeværdien for dem, der bor i de ældre parcelhuse, og hr. Wilhjelm står her på talerstolen og siger, at nu er det dem, der bor i det ældre, private byggeri, der rammes hårdt, de, der ikke har spekulation for øje. Hvad er det for mennesker, hr. Wilhjelm taler om? Det er de mennesker, der har boet i parcelhus i en årrække og dermed har haft den største stigning på deres parcelhuse, altså den største skattefrie gevinst. Det er ikke ligefrem disse toner, vi plejer at høre fra venstresocialisterne, men de har bestemt lært noget af centrumdemokraterne.

Kirsten Jacobsen (FP):

Det ville klæde hr. Kaj Poulsen at høre efter, hvad der bliver sagt, når han vil citere. Jeg sagde ikke, at vi må høre op med at tale om det frie boligmarked. Jeg sagde: I må høre op med at tale om det frie boligmarked, og med I mente jeg regeringen, socialdemokratiet og venstre. Fremskridtspartiet har hverken lod eller del i dette forslag eller i tidligere forslag, som har saboteret gennemførelsen af et frit boligmarked. Når jeg sagde det så tydeligt med adresse både til venstre

[Kirsten Jacobsen]

og til socialdemokratiet, skyldes det naturligt, at der i boligforligsaftalen fra 1974, som hr. Kaj Poulsens eget parti er medunderskriver på, står – det kan vist ikke være hr. Kaj Poulsen ubekendt – at den omkostningsbestemte husleje er vejen frem til et frit boligmarked. Det står der i boligforligsaftalen, og den er socialdemokratiet medunderskriver på. Jeg ved godt, at man ikke har været det af lyst, men man har dog immervæk skrevet under, og det glæder mig så nu, at socialdemokratiet klart tilkendegiver, at det mente de altså ikke. Det må jo give venstre stof til eftertanke, næste gang man står i den situation, at man skal lave en boligforligsaftale, hvor man har et flertal for et frit boligmarked, men alligevel vælger at tage socialdemokratiet med, fordi den brede løsning tæller. Nu har socialdemokratiet klart tilkendegivet, at det frie boligmarked er luftkasteller, og så kan venstre og andre partier vælge, om man også i fremtiden mener, at socialdemokratiet nødvendigvis må være med i aftaler på boligområdet.

Må jeg så godt sige til hr. Kaj Poulsen, at med hensyn til udlejningsvanskelighederne i det sociale boligbyggeri har det nu engang været sådan, at boligudvalget har fået forelagt det ene bilag efter det andet, som siger, at udlejningsvanskelighederne er neddæmpet, de er ikke så store, som de har været, og nu går det fremad. Vi kan fremvise masser af bilag, som fortæller os om den udvikling. Det er da rigtigt, at vi har fået nogle tal, men hr. Kaj Poulsen ville nu have tjent sagen bedre, hvis han havde fortalt, hvilke tal de skulle stå i relation til. Det sidste, vi har hørt i boligudvalget, er dog immervæk, at udlejningssituationen nu er bedre, end den har været nogen sinde. Det er på den baggrund, jeg synes, det er mærkeligt, at man, når man skal have flere penge, anvender udlejningssituationen som et middel til at få disse penge bevilget.

Og så vil jeg da kun sige til hr. Kaj Poulsen, at jeg er ikke spor utilfreds med den overskrift, som beboerbladet Boligen anvender om min ringe person. Jeg er oven i købet meget stolt af den, for jeg må dog være en meget vigtig person rent boligpolitisk, når Boligen og hr. Verner Jørgensen kan bruge én side hver måned i deres blad på at tale om min ringhed. Jeg troede, at lejernes inter-

esser lå dem meget mere på sinde end det at sidde og diskutere min person, oven i købet, hvis det var sådan, at alle de overskrifter, de anvender, var rigtige. Derfor kan jeg fortælle hr. Kaj Poulsen, at jeg faktisk er meget stolt over den betegnelse, som beboerbladet Boligen har givet mig, og jeg finder faktisk, at beboerbladet Boligen må være i den situation, at man overhovedet ikke har haft argumenter til at tilbagevise de påstande, jeg er kommet med, for ellers ville man ikke have brugt en sådan overskrift.

Må jeg så sige, at når jeg mener, de sociale boligselskaber opfører sig uanstændigt og uansvarligt, er det bl. a. ved at have en opførelsespris på 3.300 kr. pr. m², hvor kreditforeningerne i Danmark en bloc siger, at i hovedstadsområdet må man have en opførelsespris pr. m² på 2.800 kr. Det er den, man kan få realkreditlån til, og så anser jeg det for uanstændigt, at de almennyttige selskaber kan tillade sig at have en opførelsespris, som ligger over 3.000 kr.

En anden ting, som jeg synes er uanstændigt, er, at når man lejer lejligheder ud, som har midlertidige lejenedsættelser, giver man ikke lejerne, inden de flytter ind, nogen information. Når man her i folketinget kommer med et forslag, som kun går ud på at forpligte selskaberne til at give en rimelig og ordentlig information til deres lejere, går selv socialdemokratiet imod et sådant forslag, fordi socialdemokratiet har det forreste mål at sikre selskaberne og ikke lejerne. Det er baggrunden for, at jeg finder, at selskaberne opfører sig ikke kun uanstændigt, men også uansvarligt.

(Kort bemærkning).

Kaj Poulsen (S):

Fru Kirsten Jacobsen efterlyser nogle tal, som jeg i og for sig har givet, for udviklingen på boligmarkedet med hensyn til ledige lejligheder. Det var i 1976 – nu kan fru Kirsten Jacobsen jo så skrive dem op – ca. 6.000, i 1977 ca. 4.000 og i 1978 ca. 2.000. Efter min opfattelse vil vi opdage, at i 1979 vil der være en boligkø. Så siger fru Kirsten Jacobsen, at vi har fået at vide hver eneste gang, at det bliver bedre. Ja men tallene fortæller da også, at det er blevet bedre.

Så er der fru Kirsten Jacobsens påstande omkring beboerbladet Boligen. I maj måned

[Kaj Poulsen]

1977 fik fru Kirsten Jacobsen lejlighed til at besvare de angreb, der havde været på hende i beboerbladet Boligen, og jeg forstår ikke den stolthed, der lyser ud af fru Kirsten Jacobsen, når hun taler om, hvad beboerbladet Boligen begrundet overskriften med.

Og så skal vi over til, hvor dyrt det er at bygge boliger i dette land. Fru Kirsten Jacobsen fortæller os, at de almennyttige boligselskaber bygger for over 3.000 kr. pr. m². Kan fru Kirsten Jacobsen pege på bare ét eneste eksempel på billigere boliger end dem, de almennyttige boligselskaber bygger? Det skal vel at mærke være familieboliger og ikke boliger, som fru Kirsten Jacobsen tidligere har udtalt sig om, til svage familier. Det er ikke det, det drejer sig om. Det er menneskeboliger. Kan fru Kirsten Jacobsen gøre folketingsbetragtning opmærksom på bare ét eneste sted, hvor man har bygget billigere?

Og hvis man så skulle tage fat på debatten om det frie boligmarked, så har fru Kirsten Jacobsen jo talt om, at de private skulle være med til at byforny osv. Vi har her i København set, at man har byfornyset en ejendom til 7.000 kr. pr. m², altså over det dobbelte af, hvad man kan bygge nye boliger for. Er det den slags byfornyelse, fru Kirsten Jacobsen ønsker? En 60 m² lejlighed koster 420.000 kr.

(Kort bemærkning).

Kirsten Jacobsen (FP):

Når der i 1976 var en lejeledighed på 6.000, i 1977 på 4.000 og i 1978 på 2.000 og hr. Kaj Poulsen oven i købet drister sig til at sige, at i 1979 er der en boligkø, turde det være overflødigt at påpege, at det argument, man anvender for at få mere støtte, er hult og ureelt, for så skal man ikke have støtten på grund af udlejningsvanskeligheder. Det var det, jeg påpegede før, og hr. Kaj Poulsens tal understreger blot, at jeg har ret.

Man skulle have brugt en anden varebetegnelse, man skulle have sagt, at socialdemokratiet finder det rigtigt, at vi giver en hvilken som helst blankocheck til de sociale boligselskaber. O.k., det kan man være for, eller det kan man være imod, men man skal ikke sige, at de skal have tilskud, fordi de har store udlejningsvanskeligheder. Og så skal jeg oven i købet have socialdemokratiets egen boligordfører til at bevise, at jeg har ret.

Må jeg så lige sige til hr. Kaj Poulsen, bare for god ordens skyld, at de overskrifter, Boligen anvendte, anvendte de, inden jeg havde skrevet mit svar på deres artikel, og der er aldrig nogen sinde siden kommet refleksioner på den samme artikel. Det er der kommet på alle mulige andre artikler, men ikke på den.

Om 3.300 kr. pr. m² er rimeligt, eller det ikke er rimeligt, kan man da diskutere, men sagen er rent faktisk den, at kreditforeninger i Danmark til lånevurdering på almindeligt enfamilieshusbyggeri ikke accepterer kvadratmeterpriser på over 2.800 kr., og man må gå ud fra, at når kreditforeningerne ikke gør det ved almindeligt privat byggeri, er det, fordi kreditforeningerne mener, at 2.800 kr. er det acceptable beløb, som man må anvende pr. m², så når de sociale boligselskaber vitterlig anvender 500 kr. mere pr. m², må det være tilladt selv personer som mig at sige, at så er de uansvarlige og uanstændige.

Johan Philipsen (V):

Det bliver nok nødvendigt, at jeg knytter nogle kommentarer til forskellige indlæg.

Fru Kirsten Jacobsen fik i første omgang sagt omtrent som følger: I 1974 var vi tæt på et frit boligmarked. Det har jeg følgende bemærkninger til. Hvis der dermed menes, at man kunne have givet boligmarkedet frit, uden at det havde fået væsentlig indflydelse på huslejernes højde, er jeg enig i det. Det var min opfattelse dengang, og det er stadig væk min opfattelse, at vi i 1974, hvis det havde været folkeligt muligt, kunne have frigivet boligmarkedet og formodentlig fået en husleje, der var mindre end den såkaldte omkostningsbestemte husleje. Vi havde dengang en mindretalsregering bestående af venstre med 22 mandater bag sig og et folketing, der bl. a. bestod af en stor gruppe fremskridtsfolk, der, jeg siger det forsigtigst, når jeg siger ikke viste denne regering megen venlighed.

Så havde vi i øvrigt en aftale mellem grundejerne og lejerne om den såkaldte omkostningsbestemte leje, og der var dengang ingen mulighed for at få et flertal i folketingsbetragtning. Jeg har i øvrigt stadig væk den opfattelse, at et kompromis eller et forlig mellem socialdemokratiet og venstre, hvad enten vi kan lide det eller ej, har stor folkelig dæk-

[Johan Philipsen]

ning i Danmark, og derfor er det et solidt grundlag at bygge på.

Må jeg så sige til hr. Keld Andersen: vi skal jo ikke diskutere de lovforslag, som blev behandlet i går. Jeg vil kun sige, at jeg har ingen ønsker om at tage afstand fra de konservative lejeværdibegreber, men jeg er nødt til at minde hr. Keld Andersen om, at de konservative uden vrøvl af nogen art i 1974 deltog i et forlig, hvori indgik en automatisk stigning fra år til år i lejeværdibegrebet, og lejeværdien for året 1979 har jeg og venstre i hvert fald intet ansvar for. Den offentlige debat, der føres i disse dage, føres i form af en sammenligning af lejeværdien for 1978 og lejeværdien for 1980. Den for 1979 fastsatte lejeværdi, der først bliver aktuel de første uger i februar næste år, springer man elegant over i debatten. Det gjorde man i går, og det gør man også her.

Så et par kommentarer til udtalelsen om, at man savner noget om huslejeboycot. Jeg har ingen ønsker om at få specielle regler for dem, der boykoter huslejerne. De må ind under de samme regler, som gælder for alle andre i dette land. De, der ikke betaler afdragene på bilen, må miste den osv. Det kan ikke siges stærkere. De kan ikke få en speciel juridisk stilling.

Så har jeg en tak at bringe til hr. Niels Helveg Petersen for en strålende og en intellektuel tale, hvis jeg ellers kan udtale dette forrykte ord. Der var også et angreb på mig, fordi jeg er modstander af indeksfinansiering, fuldkommen korrekt, men skal vi nu ikke sige lidt mere om dette begreb? Det bruges i debatten, desværre også af hr. Niels Helveg Petersen, som om man ved indeksfinansieringen kan hekse den høje rente, der er en funktion af inflationen, ud af verden, og det omtales aldrig, hvem der skal betale differencen. Det udskydes til en forhåbentlig uvis fremtid, hvis der er nogen, der vil købe. Jeg er da ikke fremmed for at lave lukkede kredsløb, hvis vi vil nævne dem, der skal betale ved de lukkede kredsløb ved navn, det tyske system eller det østrigske system eller for at give jer et chok: hvis I vil overlade mig amtstueskatterne, grundskyldskatterne til kommunen, og statens og kommunens indtægter af lejeværdierne, så kan jeg starte jer et lukket kredsløb af penge, der giver en billig boligfinansiering. Men det skal ses, hvem pengene tages fra.

Når hr. Niels Helveg Petersen taler om det, jeg kalder oprydningsloven, er det selvfølgelig korrekt, at en finansiel sanering var bedre, men det ville være endnu mere korrekt at føje til, hvad det koster, og hvem der skal komme med de mange milliarder kroner. Når der så blev sagt, at det er et optisk og ikke et reelt problem, er det desværre ikke rigtigt. Det er et meget betydeligt reelt problem, og årsagen er simpelt hen den, at vi ikke har råd til at løse det, at vi skal have lov til og har behov for at sælge for 45 mia kr. realkreditobligationer i det kommende år. Og finansminister Heinesens tal kender hr. Niels Helveg Petersen. Det hele ender ét eneste sted: opsparingen i Danmark er, som nationalbankdirektøren har udtalt, ca. 8 mia kr. for lille, og det standser al debat. Derfor skal vi gøre det, som jeg ikke gerne gør: udskyde en sanering til år 2002. Hvis nogen tror, jeg har gjort det med let hjerte, tager de fejl.

Keld Andersen (KF):

Boligministeren reagerede da på mit spørgsmål om grundejerne og den bebudede retssag, som man har sagt man vil komme med. Jeg er ikke helt enig med ministeren i svaret, men det skal vi måske ikke træde mere i ved denne lejlighed. Jeg nægter dog indtil videre at tro på, at når man har valgt et så drastisk skridt som at anlægge en retssag, skyldes det, at den pågældende repræsentant for Grundejernes Landsforbund skulle have været uden mandat under forhandlingerne. Hvis det er den hele og fulde sandhed, nægter jeg at tro på, at grundejerne havde anlagt denne retssag. Men det kommer vi måske tilbage til.

Om huslejeboycotterne fik jeg da også et svar, idet ministeren siger, at sigtet er at skabe vilkår, som unødvendiggør disse politisk inspirerede huslejeboycotter. Det kan da godt være, at det har været sigtet, men så er det spørgsmålet, om man når målet. Hvis man ser på, hvad talsmændene for disse huslejeboycotter udtalte, da regeringens boligforslag blev kendt, så udtalte de faktisk det stik modsatte, nemlig at nu er der ekstraordinære grunde til at fortsætte og udvide disse boycotter. Jeg tror, der er noget, man ikke har forstået derude, hvis det forholder sig, som ministeren siger, at man vil sigte på, at det skal være unødvendigt at foretage dem.

[Keld Andersen]

Jeg vil godt i den forbindelse sige, at jeg mener, vor tidligere boligminister var inde på det rette spor for så vidt angår boykotterne ude i Albertslund, og jeg finder, det var uheldigt, at vor nye boligminister, som jeg ellers ikke har meget at sige på, faktisk startede med at give disse mennesker ret. De var dog heller ikke sene til at konstatere, at det altså kunne betale sig at lave huslejeboykotter, for nu havde man delvis fået sin vilje derude.

Med hensyn til byfornyelsen får jeg at vide, at der kommer et forslag, og det er jo glimrende. Jeg vil dog bede ministeren om at erindre, at byfornyelse og sanering ikke er noget, som kun kan udføres af de sociale boligselskaber og af statens saneringsselskab, men også af private selskaber og herunder også de private grundejere. Det lå ligesom i det, vi tidligere har set, at det var op til de sociale boligselskaber og statens saneringsselskab at klare dette.

Så siger hr. Kaj Poulsen, at jeg har udtalt, at nu skulle vi lægge arm om 7.000 boliger eller mere eller mindre. O.k., hvis hr. Kaj Poulsen har opfattet det på den måde, er det naturligvis, fordi jeg har udtrykt mig forkert. Hvad jeg mente, var faktisk det stik modsatte, at vi sagligt skulle diskutere det og ikke lægge arm. Men hr. Kaj Poulsen vil lægge arm, og jeg tager gerne udfordringen op. Dog minder jeg hr. Kaj Poulsen om, hvordan det gik i historien med David og Goliath.

Hr. Johan Philipsen siger, at vi ikke skal diskutere de lovforslag, som var til debat i går. Nej, det skal vi ikke, og så gør hr. Johan Philipsen det alligevel. Når jeg nævnte lovforslagene fra i går, var det, fordi vi efter vor opfattelse bør se det som et hele, både lejeværdiberegningerne, beskatningen og det, vi drøfter her i dag, hvis man mener, hvad man siger fra SV-regeringen, at man ønsker at lægge op til et bredt boligforlig.

Hr. Bjørn Poulsen havde forstået mig på den måde, at jeg forsvarer de private ejere med brask og bram. Jeg vil gerne takke for komplimenten og håbe, at disse har forstået det på samme måde.

Men så siger hr. Bjørn Poulsen, at de, som har egen bolig, har det på andres bekostning som følge af de store parcelhusfordele. Da lampen lyser nu, har jeg ikke i denne omgang mulighed for at gå mere i dybden med det, men jeg vil dog sige til hr. Bjørn Poulsen, at hvis disse parcelhusfordele, som jeg

også talte om før, virkelig er så store, som hr. Bjørn Poulsen vil gøre dem til, undrer det mig, at der ikke er nogle flere, der bor i egen bolig.

Må jeg så til allersidst sige, at det er ikke rigtigt, hvad hr. Kaj Poulsen, hr. Bjørn Poulsen og andre vil lægge det konservative folkeparti i munden, at vi er modstandere af det almennyttige byggeri. Enhver påstand i den retning er ganske enkelt usand. Vi ønsker blot, at der skal administreres mere fornuftigt, end der i mange tilfælde er blevet. Jeg har under tidligere debatter om dette spørgsmål sagt, at vi må tilbage til et system, hvor der er én, som har ansvaret og løber risikoen, når der disponeres forkert. Som det er nu, forsvinder ansvaret for uheldige og ufornuftige økonomiske dispositioner ud i den blå luft, og så kommer man bløt bagefter og kræver tilskud fra det offentlige for at redde sig ud af det.

Vi ønsker heller ikke at medvirke til, at det offentliges økonomiske støtte til det sociale boligbyggeri bliver af et sådant omfang, at det totalt udkonkurrerer det private udlejningsbyggeri. Det er jo sådan, at de, som fører sig frem med store ord og tror, de gør det på alle beboernes vegne, ofte giver udtryk for, at de føler sig udnyttet og udbyttet af det omgivende samfund.

Så vil jeg gerne minde om svarene på en række spørgsmål, som jeg stillede den tidligere boligminister, Ove Hove, om Galgebakken i Albertslund. Her viser det sig, at hver gang disse mennesker selv betaler 1 kr. i husleje, betaler staten 1 kr. 20 øre. Jeg er villig til at stille disse regnskaber til rådighed for hr. Bjørn Poulsen og andre, som vil benytte vores argumentation i den anledning til at sige, at det er, fordi vi er modstandere af det sociale byggeri. Det er vi ikke.

Langsted (CD):

Jeg skal indledningsvis beklage over for boligministeren, at jeg har stillet så saglige spørgsmål, at de kun kan besvares i udvalget. Det må jeg meget dybt beklage, men vi kan komme tilbage til dem under udvalgsarbejdet.

Men sagligheden er jo også forbi, når vi kommer til den socialdemokratiske ordfører. Her hører al saglighed op.

[Langsted]

Der har af flere ordførere været talt om spørgsmålet om boligforsyning, og jeg har indtryk af, at når den socialdemokratiske ordfører tænker på boligforsyning, tænker han kun på, hvor mange almennyttige boliger man kan bygge om året, og intet som helst andet. Han tænker ikke på, at der er mange, der ønsker at bo i parcelhus. Det er 55 pct. af landets befolkning, der gør det allerede. Der er flere, der ønsker det, og hvordan ligger det med dem? Her kommer vi igen ind på de regler, der blev foreslået i går, og hvordan er regeringens intentioner i dag?

Jeg skal i for sig sige, at hr. Kaj Poulsen i sine intentioner står nærmere de venstresocialistiske demagoger, end vi står visse højreorienterede socialdemokrater. Jeg tænker f. eks. på sådan noget, som at man siger, at nyrenoverede boliger koster 420.000 kr. for 60 m², 7.000 pr. m², ja men det er da ikke renoveringen eller ombygningen, der koster det. Man skal også trække fra, hvad det koster oprindeligt.

Hvis det forsætter på den måde, som hr. Kaj Poulsen åbenbart ønsker, bliver det skralt med det brede boligforlig, som også hr. Lindinger ønskede, men det er måske afhængigt af ikke bare en lystbådeafgift, men også en afgift på husbåde.

Bjørn Poulsen (SF):

Hr. Kaj Poulsen undrede sig i anden omgang meget over, at jeg interesserede mig så forfærdelig meget for den redegørelse, vi fik fra den tidligere regering sidste forår. Det forstår jeg ikke noget af. Da vi efter 1/2-3/4 års forsinkelse endelig langt om længe fik boligredagørelsen, var det i hvert fald min bestemte opfattelse – og jeg tror, der var adskillige ordførere, der delte den opfattelse – at dette var oplægget til det nye boligforlig, som skulle gælde fra 1. januar 1980, og den opfattelse har jeg haft, indtil jeg så disse boliglovsforslag; jeg kan se, at den opfattelse kan jeg godt ændre nu. Det har aldrig været meningen.

Nu hørte vi hr. Kaj Poulsen svare hr. Keld Andersen her i anden omgang, at der muligvis og højst sandsynligt vil blive en boligkø i løbet af et par år. Så er det, jeg gerne vil spørge hr. Kaj Poulsen: er de forslag, der ligger her, det nye boligforlig, der skal gælde? Og jeg vil gerne spørge: hvor i disse for-

slag ligger der noget som helst tiltag for at fjerne den eventuelle boligkø, der vil komme? Tror hr. Kaj Poulsen virkelig, at vi får udvidet f. eks. antallet af boliger inden for den almennyttige sektor uden at ændre finansieringen? Jeg tror ikke engang, hr. Kaj Poulsen selv tror på det.

Hvis man så foretager en sammenligning, kan man måske opleve den situation, at vi senere i dette folketingsår får en redegørelse om byfornyelse og sanering, og så 1/2-3/4 år efter får vi nogle lovforslag, som overhovedet intet har med den redegørelse at gøre. Jeg håber, at jeg har taget meget, meget alvorligt fejl.

Så en lille bemærkning til sidst til hr. Keld Andersen. Hr. Keld Andersen spurgte, hvorfor der ikke var flere, der havde bygget ejerboliger her i landet. Ja men vi har over 50 pct. ejerboliger i dette land, og havde vi ikke haft de fradrag, vi har, havde vi ikke haft så stort et antal ejerboliger. Selv hr. Keld Andersen må vide, at man går ikke hen og bygger en ejerbolig, uden at man ved, at fradragene gør, at man har råd til at sidde i den. Jeg synes derfor ikke, der er nogen som helst grund til at have ondt af os ejere. Vi klarer os såmænd nok, også selv om man fjerner overskud og underskud i løbet af nogle år.

Kaj Hansen (DKP):

Den socialdemokratiske ordfører, hr. Kaj Poulsen, sagde, at det, det her drejede sig om, var en kortsigtet boligløsning. Jeg håber, at hr. Kaj Poulsen hører, hvad jeg siger, for så får han også en mulighed for at svare. Han sagde, at det, vi behandlede, var en meget kortsigtet løsning. Ja, forhåbentlig. Men hr. Kaj Poulsen har måske lagt mærke til, at der ingen revisionsbestemmelser er i denne lovgivning. Det vil altså sige, at det ikke er besluttet, at den skal tages op om et år. Hr. Kaj Poulsen ved også udmærket, at det er SV-regeringen, som spærrer for en langsigtet løsning og for en virkelig boligreform, så hvis hr. Kaj Poulsen virkelig ønsker en boligreform inden så længe, kan vi måske forenes i ønsket om snarest at få fjernet SV-regeringen, for det er faktisk den eneste mulighed for at bane vej for en virkelig boligreform.

Hr. Kaj Poulsen sagde til en anden ordfører, at det var for tidligt at begynde valgkam-

[Kaj Hansen]

pen. Så vil jeg gerne spørge hr. Kaj Poulsen, hvornår han mener den skal begynde. Men for øvrigt er det jo sådan, at man udmærket kan skifte regering uden at udskrive valg.

Jeg lagde mærke til, at boligministeren forklarede, hvorfor man både havde en indeks for prisudvikling og en indeks for lønningerne, det var skam ikke, fordi man regnede med et reallønssald. Ja men så havde det jo ikke været nødvendigt at tage det med, når man ikke regnede med det.

Men jeg fik heller ikke rigtig noget svar på, om det faktisk var en fordel for lejerne at gå over til en indeksordning fremfor loftet på de 7 kr. pr. m². Vi har regnet os frem til, at en indeks på 5,22 svarer ca. til de 7 kr. pr. m². Men hvis prisstigningen er over 5,22, betyder det i virkeligheden, at indeksordningen er ringere end loftet på de 7 kr. pr. m², og så melder spørgsmålet sig, om man ikke hellere skulle beholde de 7 kr. pr. m².

Men jeg har en anden løsning at foreslå boligministeren. Han kunne ændre loven på den måde, at man selv fik lov til at afgøre hvert år, om man ville udregne efter de 7 kr. pr. m² eller efter indeksen. Så kan man sige, det er både med seler og livrem, men jeg synes også, udviklingen har vist, at det er nødvendigt at gardere sig på forskellig måde.

Jeg kan ikke lade være at komme med en enkelt bemærkning til fru Kirsten Jacobsen, efter at jeg har hørt debatten mellem hende og hr. Kaj Poulsen. Vi kender jo alle sammen fru Kirsten Jacobsens indstilling specielt til almennyttigt boligbyggeri. Vi ved faktisk også godt, at fremskridtspartiet absolut ingen boligpolitik har. De ønsker jo kræfternes frie spil på alle områder, ingen regulering på nogen som helst kanter, så det er faktisk nemt at redegøre for deres boligpolitik: der skal faktisk ikke være nogen. Men det er jo i virkeligheden sådan, at en ¼ mill. familier i dag bor i almennyttigt boligbyggeri, og det er landets bedste udlejningsboliger. Denne kvarte million ville nok betakke sig for at skulle bo i private udlejningsejendomme, der ville have fået et dobbelt så stort huslejeniveau som det, vi kender i dag.

Så har jeg en bemærkning til hr. Jørgen Frederiksen, der sagde, at det kommunistiske forslag om byfornyelse bare var et politisk-taktisk træk. Jeg synes, det var en både ganske overflødig og flabet bemærkning netop om dette forslag. Havde det været et fire lin-

jers forslag, hvor der stod, at folketinget opfordrer regeringen til at komme med et byfornyelsesforslag, kunne jeg måske have forstået det. Men hvis hr. Jørgen Frederiksen tror, at man ryster et sådant forslag ud af ærmet i en middagspause, har han faktisk ikke ret meget begreb om de problemer, der knytter sig til byfornyelse.

Jeg skal ærligt tilstå, at vi begyndte at arbejde med dette forslag i oktober måned, men selv om det var betydelig mere omfattende, end vi regnede med i begyndelsen, blev det dog fremsat her i januar. Men nu får vi at vide, at boligministeren først har noget klar om et par måneder. Jeg vil dog tilføje, at jeg er tilfreds med, at boligministeren ikke nedvurderer det kommunistiske forslag.

Jeg må også takke de boligordførere, der, uanset om de er mere eller mindre enige i principperne, har sagt, at det er et prisværdigt initiativ, der her er taget. Men jeg kan ikke rigtig stille mig tilfreds med, at vi først skal have en debat om byfornyelsen om to måneder. Kan vi ikke få den om fjorten dage? Jeg tror også, arbejdsmarkedets parter ikke mindst af beskæftigelsesmæssige grunde ville være meget interesseret i at få at vide, hvilke planer regeringen har på dette område, og derfor vil jeg altså kraftigt opfordre ministeren til at fremrykke denne debat.

Så bliver jeg nødt til at stille ministeren et meget konkret spørgsmål. Jeg har i et par blade læst, at regeringen vil indbyde de tidligere boligforligspartier til forhandlinger om disse boliglovsforslag. Betyder det, at de forhandlinger, der skal føres i boligudvalget, kun skal være skinforhandlinger, og at man skal sidde og forhandle med de tidligere forligspartier bag andre lukkede døre? Det vil jeg gerne have et klart svar på.

Niels Helveg Petersen (RV):

Det har været påpeget fra flere sider, at der, som denne debat er tilrettelagt, bliver meget lidt mulighed for en diskussion om byfornyelsen. Jeg deler den beklagelse, der er kommet til udtryk, over, at det ikke er muligt at presse det ind, fordi DKPs forslag indgår som et af ni andre, og jeg vil henstille til regeringen, at man søger udveje for, at folketinget får mulighed for at diskutere byfornyelsesproblemerne, også før det tidspunkt

[Niels Helveg Petersen]

hvor regeringen måske lægger sig fast endeligt på et eller andet udspil. Det kunne eventuelt ske i form af en redegørelsesdebat i en ikke for fjern fremtid, og før man altså endeligt udarbejder et forslag. Det kunne måske også være til fordel for regeringsarbejdet med den endelige udformning, at man havde haft en første prøve på, hvorledes folketingets partier ser på dette spørgsmål. Dette til henstilling.

Jeg har kun en enkelt eller to bemærkninger at gøre til hr. Johan Philipsen. Jeg synes ikke, jeg brugte min tid til sådan at hekse med indeksloven i intellektuel eksercits. Jeg synes egentlig, at det, jeg gjorde, var at påpege nok så snusfornuftigt og jordnært, at det system, man her vil indføre for huslejudviklingen, nemlig sætte den i forhold til prisudviklingen – eller lønudviklingen, som det nu passer sig – principielt ligner det, der sker under en indeksordning. At dette altså er udtryk for nøjagtig den samme tankegang som den, der ligger bag indeksfinansiering, hvor rentebyrden jo netop skal reguleres i forhold til prisudviklingen. Dette synspunkt bekræftede boligministeren, og det siger jeg tak for.

Jeg har påpeget det for at henlede hr. Johan Philipsens opmærksomhed på, at han mod sin vilje lige så stille er på vej ind i nogle af de samme tankeange, som har ligget bag vore forslag om indekslån. Jeg vil yderligere pege på, at det jo ikke er det eneste område, hvor vi i dag står med forhold, der faktisk minder om indeksordninger. De forhold, der gælder ved køb og salg af statsgældsbeviser, minder også om det. Når man i dag køber statsgældsbeviser med udløbstid om et års tid eller to, bestemmes kursen jo af den forventede inflation, og derved er man inde i nøjagtig den samme overvejelse som ved indeksobligationer, ganske vist i en mere uigennemskuelig form.

Så gør hr. Johan Philipsen gældende, at det grundlæggende problem til syvende og sidst er, at opsparingen i vort samfund er for ringe. Ja, det er et grundlæggende problem for vores boligpolitik, for vores erhvervs politik og for hele balancen i vores økonomi, og hvad kan vi så gøre ved det? Jeg mener ikke, man kan hekse med det, men jeg tror, at det, man skal tage fat på, er vores skattelovgivning. Det er jo meningsløst at forvente en forøgelse af den private opsparing, når vores

skattelovgivning er således tilrettelagt, at man præmierer gældsstiftelse, altså når det forholder sig sådan, at ansvarlige privatøkonomer med gode indtægter må foretrække at sætte sig i gæld fremfor at spare op, og det er jo den virkning, de gældende fradragsregler i vores skattelovgivning har.

Hvis derfor hr. Johan Philipsen virkelig vil være med til at gøre en indsats for at stimulere den samlede opsparing i vort samfund, kunne han ikke gøre noget bedre end at være med til at mindske skattelovgivningens tilskyndelse til privat gældsstiftelse, og det vil forudsætte, at man tager fat på fradragsreglerne i vores skattelovgivning. Jeg kan i den henseende henvise til det radikale forslag om at omlægge fradragene, så de får ens værdi for alle, hvorved man mindsker tilskyndelsen til privat gældsstiftelse. Jeg er overbevist om, at det i det lange løb ville have den positive virkning, at den samlede opsparing blev forøget. Det ville i øvrigt også – men det er en helt anden diskussion – have fordelingsmæssige virkninger, nemlig føre til en bedre og rimeligere fordeling af skattebyrden i landet.

Arne Bjerregaard (KrF):

Ministeren siger, at det af debatten synes at fremgå, at der er enighed om den langsigtede boligpolitiske målsætning. Her må vi melde fra. Vi er ikke enige i, at der er en langsigtet boligpolitik i det fremlagte. Vi har sagt, og det står vi ved, at en lovgivning af denne art i den givne situation ud fra økonomiske og arbejdsmarkedspolitiske vurderinger kan være formålstjenlig, men vi mener skam ikke, den kan eller skal eller bør være udtryk for en langsigtet boligpolitisk målsætning. Hvis noget sådant skal stå som indledningsord til disse lovforslag, når de skal vedtages, kan jeg lige så godt på forhånd gøre ministeren opmærksom på, at han ikke skal kere sig om at søge noget forhandlingsresultat opnået med deltagelse af kristeligt folkeparti.

Hr. Kaj Poulsen hidsede sig vældig op over min udtalelse om boligsikringen og sagde, at jeg ville straffe de børnerige familier med, at de ikke skulle have boligsikring. Det sagde jeg ikke en pind om, jeg sagde tværtimod, at det var positivt, at man her tog hensyn til familier med børn. Det, jeg sagde, var, at boligsikringen havde indbygget en auto-

[Arne Bjerregaard]

matik, en prisreguleringsmekanisme, som sammen med andre prisreguleringer i samfundet fører til, at vi lovgivningsmæssigt ikke i tilstrækkelig grad har frie hænder til at føre den nødvendige økonomiske og sociale politik, og det er de nøgne kendsgerninger; det viser vores økonomiske situation i dag. Vi har nemlig lukket af for mulighederne for at bruge værktøjet til at skabe økonomisk stabilitet, og jo flere områder vi inddrager under de automatiske reguleringer, jo færre områder har vi selvfølgelig at bruge som reguleringsmekanismer i de økonomiske sammenhænge.

Så talte jeg om solidaritet imellem den ældre og den nye boligmasse, jeg mente virkelig, der var en vis solidaritet i udlejningsejendommene, således at forstå, at man fra de ældre skulle give til de nyere, men det fører hr. Kaj Poulsen over på parcelhusområdet, idet han siger, at så skulle de ældre dér give til de nye. Ja men på parcelhusområdet er forholdet jo det stik modsatte. Jeg tror, hr. Kaj Poulsen helt har glemt, at socialdemokratiet selv har været med til at ophæve skattefradragreglen, har været med til at forhøje den marginale beskatning, har været med til at forhøje renteudgifterne i dette land og dermed har været med til at forøge begunstigheden af dem, som stifter gæld i dette samfund. Derfor er det da de nye parcelhusejere, der får fordelene – vel at mærke hvis de har en vis indkomst – af gældsstiftelsen, når det sammenholdes med både marginalbeskatningen og de generelle, indkomstafhængige sociale ydelser. Derved er det muligt for dem at få samfundet til at betale deres boligudgift, så det er sådan set dem, der skulle betale til de gamle parcelhusejere. Jeg erkender, at de får en mægtig gevinst, jeg erkender, at vi giver indirekte tilskud til parcelhusområdet, og jeg erkender, at vi giver direkte tilskud – det kan man se af lovforslagene – til udlejningsejendommene.

Når jeg i den forbindelse har sagt, at hver en krone, vi giver i tilskud direkte eller indirekte, selvfølgelig må hentes et andet sted, er det, fordi man prøver at foregøgle befolkningen, at der kan føres en sådan boligpolitik, at alle kan få en billig bolig uden at skulle betale på andre områder. Nej, man må gå ud og sige de nøgne kendsgerninger til folk, nemlig at det må betales på en anden måde, men det har man ikke villet.

Sagen er, at vores valutaunderskud – det kan hr. Kaj Poulsen prøve at undersøge – omtrent svarer til de subsidier, vi giver til boligmarkedet, og problemet er netop, at man ikke vil tage disse subsidier ind på anden måde. Hr. Kaj Poulsen kommer til at acceptere, at vil man give, må man også være villig til at tage på rimelig social måde. Det er det, vi har gjort os til talsmand for.

Wilhelm (VS):

Først nogle bemærkninger til centrumdemokraternes ordfører, hr. Langsted, der tydeligvis på sit partis vegne følte sig brøstholden over mine bemærkninger om det parcelhushysteri, der er blevet drevet kampagne på i 1973 og ved enhver anden given lejlighed. Dertil vil jeg sige, at jeg ikke talte om centrumdemokraterne – ikke et ord – men om centrumdemagogerne, og det er i mine øjne et langt bredere begreb; der er en hel håndfuld partier, som er omfattet af det begreb. Jeg vil da ikke helt udelukke, at der kan være et enkelt medlem af centrumdemokraterne, som ikke falder ind under dette begreb. Men af en eller anden grund troede hr. Langsted altså, det var CD, jeg talte om, og det må jeg jo så notere mig i forvisning om, at det kan hr. Langsted bedømme bedre, end jeg kan.

Hvad angår byfornyelsesforslaget, har jeg ikke hørt, om man vil tage den idé op at lade det komme til en ny førstebehandling. Jeg synes, det i virkeligheden ville være det letteste. Der er flere her, der har givet udtryk for, at der var behov for en sådan debat. Det ville være mere overkommeligt og ville være nok til at ridse principperne for partierne op, i stedet for at man skulle igennem en forespørgselsdebat eller redegørelsesdebat. Der er også behov for, at det bliver nogenlunde snart, for det er noget, der interesserer bl. a. forud for en overenskomstfornyelse, idet det jo er her, man har lovet de store beskæftigelsesvirkninger, men det vil man altså vente med at komme med til om et par måneder, når overenskomstforhandlingerne er overstået.

Hvis det nu ikke kommer igen til en førstebehandling, vil jeg sige noget om det nu, selv om tiden her er alt for knap til en ordentlig drøftelse. Jeg har nævnt, at vi har alvorlige kritikpunkter, og dem skylder jeg

[Wilhelm]

DKP at komme med, for DKPs forslag er i øvrigt et vældig godt gennemarbejdet forslag, som vi har en masse sympati for.

Jeg skal lige nævne de tre hovedkritikpunkter. Vi er uenige med DKP, når de i dette forslag – det er ikke nyt for os – klart og tydeligt demonstrerer, at de er tilhængere af totalsaneringer. Det er vi uenige i. Vi er ikke så sikre på – og det er den gamle diskussion med DKP om statsfinansiering – at det er så genialt at give så massiv en støtteordning, uanset om det går til højindtægter eller til lavindtægter. Når DKP i sine bilag sammenligner med, hvad de forskellige skitseres byforbedringsprojekter koster, kan man efter min mening ikke tillade sig at glemme, at DKP vil rive 50.000 flere boliger ned, end man efter skitserne vil rive ned, og at det alt andet lige koster 20 mia kr. mere at lave erstatningsbyggeri for de 50.000 ekstra boliger, DKP vil have revet ned.

Det var kritikpunkterne kort fortalt. Jeg beklager, at det bliver så dårlig en behandling, og håber stadig væk, vi får en lejlighed til at gøre det grundigere, så der også bliver mulighed for at komme ind på de mange punkter, hvor vi er enige med DKP i deres forslag, men da jeg nu nævnte i første runde, at vi har nogle kritikpunkter, ville jeg blot omtale nogle af de væsentligste.

Til boligministeren vil jeg sige, at jeg synes, det var pudsigt, at han sagde, man havde givet et principudspil i maj måned sidste år, men at det, der nu var på bordet, var en afspejling af folketingets nuværende sammensætning, for mig bekendt er folketingets nuværende sammensætning helt ned til enmandspartiet erhvervspartiet præcis, som den var den 11. maj sidste år. Da kom regeringen ikke desto mindre med et udspil, som den foregav skulle tages alvorligt, og som var den daværende regerings oplæg til det, der skulle ske på boligområdet. Nu får vi så at vide, at det, der kommer nu, er en afspejling af folketingets sammensætning. Det er jo det rene vrøvl; det kan enhver se.

Det var en tilsvarende forvrøvet forklaring, der kom på, hvorfor den skøre idé om huslejetilbageholdelsen ikke var med her i buketten. Det var, sagde man, fordi regeringen nu ville demonstrere sin tillid til lejerne. Hvad var det så, boligministeren ville demonstrere for 3-4 uger siden? Der er ikke ændret noget som helst i situationen med

boykotter eller noget andet. Men nu vil man altså demonstrere tillid til lejerne.

Hr. Kaj Hansen var inde på et konkret punkt, som jeg også gerne vil kommentere, og det var det med rentesikringsaftrapningen. Jeg er enig med hr. Kaj Hansen i, at der måske kunne være grund til ud over trefjerdedels reglen at indføre et maksimumsbeløb pr. kvadratmeter. Det er klart, at det ikke er så enkelt, som hr. Kaj Hansen sagde, nemlig at det, der nu foreslås, svarer til 7 kr.s reglen, forudsat at indeksen stiger med 5,22; det er noget sludder. Det svarer det måske til i den allerdyreste ende. Som jeg sagde i første runde, er det en lettelse for nogle, nemlig for dem, der er ved at være færdigaftappet; for dem vil denne regel give mindre end 7 kr. pr. m². For andre, nemlig dem, der ligger i den dyreste kvadratmeterende i øjeblikket, vil det give mere end 7 kr. Det kan ramme temmelig hårdt i den ene ende, og derfor var der måske en idé i at supplere, som hr. Kaj Hansen sagde, med en absolut størrelse pr. m².

Til allersidst vil jeg gøre en bemærkning i anledning af boligministerens svar på det eneste spørgsmål, jeg stillede, fordi jeg synes, det var det væsentligste: hvor længe er socialdemokratiet bundet af denne aftale? Hvor længe er hele socialdemokratiets boligpolitik på alle de områder, der er berørt af disse 8 regeringsforslag – de syv i dag og det ene i går om lejeværdien – bundet af denne aftale med venstre? Dertil siger boligministeren, at det kan jeg få at vide ved tredje behandling. Det var noget i den retning, jeg ventede, nemlig at socialdemokratiet selvfølgelig vil være i en håbløs situation, hvis de indgår den aftale nu og regeringen så sprænges på en overenskomstsituation. Det er vel derfor, vi først skal have det at vide ved tredjebehandling.

Lad mig så spørge på en anden måde: hvis regeringen ikke sprænges ved overenskomstsituationen og dette boligkompleks bliver gennemført, hvor længe er socialdemokratiet så bundet af dette boligkompleks? Det omfatter jo alle mulige ting: nogle ting, der kun rækker overenskomstperioden igennem, nogle ting som særskatten, der rækker frem til 1982, og så andre ting, som man siger er permanente. Hvor længe er socialdemokratiets boligpolitik bundet til, at man nu har lavet denne aftale med venstre?

[Wilhelm]

Og for at ministeren ikke kan undslå sig for at svare: hvis vi forudsætter, at regeringen overlever overenskomstsituationen og gennemfører det her kompleks, der ligger på bordet, hvor længe er man så bundet?

Lindinger (EP):

Man må faktisk komplimentere boligministeren, for det er jo sjældent, at man får et så vigtigt lovforslag til første behandling og så oplever, at der ikke er nogen massiv modstand imod det – og ej heller nogen alt for stor begejstring. Men det er vel det, der er regeringens mål: at komme med noget, som har kompromisets karakter.

Jeg vil derfor, som jeg sædvanligvis gør det, takke boligministeren, fordi han tog ad notam, at det nok ville være klogt at lytte til den kritik, der vil komme i udvalget. Jeg tror i og for sig ikke, den bliver så stor. Det er mit absolutte håb, at der vil kunne samles et bredt flertal for dette alt taget i betragtning udmærkede oplæg til et boligforlig.

Preben Steen Nielsen (S):

Til min overraskelse har jeg erfaret, at fremskridtspartiets ordfører, fru Kirsten Jacobsen, i sin produktive del af tilværelsen, og det må jo naturnødvendigt være den del af tilværelsen, der ligger uden for dette hus, beskæftiger sig med boliger. Det fremgik ikke helt klart af fru Kirsten Jacobsens indlæg og slet ikke på de punkter, der vedrørte det almennyttige byggeri.

Fru Kirsten Jacobsen kunne ikke forstå, at man kunne søge om yderligere midler til driftsstøtte til det almennyttige byggeri, når udlejningsvanskelighederne var overvundet. Men det, det drejer sig om, er jo ganske enkelt, at man skal have ryddet op i de udlejningsvanskeligheder, der har været tidligere.

Når der tidligere, som fru Kirsten Jacobsen rigtigt refererede det, eksempelvis har været 6.000 tomme lejligheder et år og disse lejligheder koster 1.500 kr. i månedlig leje, så svarer det til et månedligt huslejetab på 9 mill. kr. Hvis dette huslejetab ikke skal væltes oven i huslejerne og medføre urimelig høje lejlighedspriser, som nogle ikke kan betale, ja, så må man, selv i en tid, da der er stor efterspørgsel, foretage de foranstaltninger, som der ved den foreliggende lovgivning er lagt op til.

Fru Kirsten Jacobsen er også fuldstændig på vildspor, når det drejer sig om, hvad det koster at opføre almennyttigt byggeri sammenlignet med privat byggeri, hvad enten det er parcelhuse eller privat udlejningsbyggeri, i det omfang noget sådant bygges.

Fru Kirsten Jacobsen sagde, at det almennyttige byggeri kostede 3.300 kr. pr. etagemeter, og kreditinstitutionerne siger for det private vedkommende, at det maksimale må koste 2.800 kr. Nu koster det almennyttige byggeri ikke 3.300 kr., men i hovedstadsområdet omkring 3.700 kr. pr. etagemeter.

Disse 3.700 kr. dækker imidlertid den samlede anskaffelsessum, og den indeholder normalt en samlet grundudgift på 600 kr. pr. m², den indeholder samlede omkostninger til arkitekter og ingeniører og stempelgebyrer til staten osv. på andre ca. 600 kr. Tilbage er omkring 2.500 kr. til håndværkerudgifter. Der kan ikke angives ét eneste eksempel, hvor håndværkerudgiften pr. etagemeter for det almennyttige byggeri – hvad enten det er tæt, lavt, parcelhuslignende byggeri, eller det er etageboligbyggeri – har oversteget 2.800 kr. pr. m².

Det ville glæde mig meget, hvis fru Kirsten Jacobsen kunne give mig et konkret eksempel på noget sådant. Det kan hun ikke.

Kirsten Jacobsen (FP):

Hvis man barberer tallene så langt ned, som hr. Preben Steen Nielsen gjorde, kan man naturligvis godt komme ned under de 2.800 kr.

Hr. Preben Steen Nielsen og alle andre er jo sikkert bekendt med, at også i det private byggeri har man arkitekt- og ingeniørhonorarer m.v., men ingen i noget privat byggeri ville tillade sig at have honorarer på 600 kr. pr. m². Det ville man aldrig få godkendt nogen steder.

Jeg håber da ikke, at de almennyttige selskaber virkelig har arkitekt- og ingeniørhonorarer på 600 kr. pr. m², for så er det da endnu værre, end jeg troede.

Det kan ikke nytte noget, man siger, at man ikke kan sammenligne de to tal, for det kan man altså godt. Selv om man tager en grund på 700 m² og lægger til den anskaffelsessum på 2.800 kr. pr. m², som realkreditinstitutionerne opererer med, så kommer man frem til en samlet anskaffelsessum på 380.000

[Kirsten Jacobsen]

kr. for en 100 m²-bolig. Jeg regnede med tallene fra 1976, det skal jeg indrømme. Skal jeg regne med tallene fra 1978 og bruge 3.700 kr., som efter min mening oven i købet er lavt sat, i Københavnsområdet, så kommer jeg op på en samlet anskaffelsessum på 370.000 kr.

Så kan man sige: ja men o.k., så var det private 10.000 dyrere. Nej, det var det ikke, for den private grund til et parcelhusbyggeri, hvor man har en grundstørrelse på 700 m², er væsentlig større og må nødvendigvis være væsentlig større end til en etagebebyggelse på de samme 100 m².

Man må også gøre sig klart, at når man bygger 10 boliger oven på hinanden, så har de stadig væk kun ét tag. Man opererer stadig væk kun med ét faldstammeanlæg, man opererer med større varmeanlæg, og det er alt sammen med til at billiggøre et sådant byggeri. I et privat parcelhusbyggeri må man nødvendigvis have en forholdsmæssigt højere kvadratmeterpris, fordi man kun har et varmeanlæg af mindre dimensioner og man skal have et tag og man skal have mange forskellige ting.

For mig er det helt givet, at de sociale selskaber bygger dyrere end de private. Jeg mener også helt givet, at man med visse modifikationer må kunne sammenligne de to tal.

Preben Steen Nielsen (S):

Jeg gav aldeles ikke udtryk for, at man i det almennyttige byggeri betalte arkitekter 600 kr. pr. m² for at slå stregerne på tegnebrættet. Nej, jeg sagde, at de samlede omkostninger lå på omkring 600 kr. Det inkluderer arkitekthonorarer efter honorarreglerne fra vist 1923, det inkluderer ingeniører, det inkluderer stempelgebyr til staten og byggeomkostninger i øvrigt, som de findes i alle former for byggeri, hvad enten det er det byggeri, fru Kirsten Jacobsen foretrækker, eller det er noget andet byggeri.

Fru Kirsten Jacobsen sagde, at når man byggede store etageejendomme, så var der kun 1 tag og 1 faldstamme, og hvad ved jeg. Det er da klart. Men fru Kirsten Jacobsen kan fortsat ikke, selv ved at tage det almennyttige byggeri, der bygges som tæt, lavt – rækkehuse – sammenlignet med privat opførte rækkehuse, finde eksempler, hvor hånd-

værkerudgifterne har oversteg 2.800 kr. pr. m².

(Kort bemærkning).

Kirsten Jacobsen (FP):

Hvis jeg nu skal være meget flink ved hr. Preben Steen Nielsen og tænke på samme måde, som man tænker i den socialdemokratiske gruppe, så ville det altså være sådan – hr. Preben Steen Nielsen har selv givet os tallene – og det er i Storkøbenhavn: 3.700 kr. i samlet opførelsessum pr. m². Grundpris: 600 kr. pr. m². Omkostninger i øvrigt: 600 kr. Det bliver minus 1.200 kr., altså en håndværkerudgift på 2.500 kr. pr. m².

Hvis man så tager realkreditinstitutternes tal, 2.800 kr., og trækker de samme omkostninger på 600 kr. fra, for de findes jo også i almindeligt byggeri, så kommer vi ned på 2.200 kr. Altså stadig væk 300 kr. billigere end det almennyttige byggeri.

Boligministeren (Erling Olsen):

I debattens anden omgang blev der stillet nogle konkrete spørgsmål til mig.

Det første kom fra hr. Kaj Hansen, der ville vide, hvad der ligger i den indbydelse til forhandling, der er gået ud til de gamle boligforligspartier. Betyder det, at forhandlingerne i folketingsudvalget alene bliver skinforhandlinger, mens man bag de lukkede døre træffer de egentlige afgørelser?

Baggrunden for indbydelsen til forhandlinger er bl. a. at finde i det boligforlig, der blev indgået i 1977. I det boligforlig er der en bestemmelse om, at man, inden der fremsættes nye forslag, skal optage en drøftelse mellem boligforligspartierne. Af mange grunde, tidspres, og hvad der nu måtte være, blev den drøftelse, der kunne finde sted, til en blot og bar orientering, lige før vores 1. februar-frist her i folketinget løb ud.

På denne baggrund, og fordi man i øvrigt ønsker at få en bred tilslutning til den kommende boliglovgivning, har man indbudt kredsen af partier til en drøftelse i ugen efter Nordisk Råd. Det betyder ikke, at det bliver skinforhandlinger, der føres i folketingets boligudvalg, men man har følt en særlig forpligtelse til at tage en ekstra drøftelse med de gamle boligforligspartier. Det er det, der ligger i det.

[Boligministeren]

Hr. Niels Helveg Petersen bad os overveje muligheden for at få en byfornyelsesdebat tidligere end anslået af mig her i salen, og det samme bad hr. Wilhjelm mig om. Jeg skal sige, at vi skal gøre, hvad vi kan i boligministeriet for at fremskynde vores arbejde, men det er altså meget store og indviklede ting, det drejer sig om. Vi skal tænke det igennem endnu en gang.

Til hr. Arne Bjerregaard skal jeg kun sige, at jeg må have udtrykt mig lidt usikkert, da jeg sagde, at jeg mente, der var tilslutning til hovedlinjerne i det, der lå her. Når jeg talte om tilslutning til hovedlinjerne, tænkte jeg netop på tilslutning til, hvad der kunne gøres her og nu under indtryk af den sammensætning, folketinget har, med vidt forskellige målsætninger på lang sigt.

Landet står i en alvorlig situation, der skal bl. a. føres indkomspolitik, og derfor talte jeg om nogle kortsigtede generelle målsætninger. Jeg er fuldt ud klar over, at der er meget afvigende meninger om det langsigtede mellem kristeligt folkeparti og det parti, jeg tilhører. Det, der lægges frem her, sigter på det øjeblikkelige.

Til hr. Wilhjelm, der stillede et spørgsmål, som han vidste han ikke kunne få svar på, vil jeg sige, at spørgsmålet om, hvor lang tid man vil være bundet, afhænger jo meget af det konkrete, der kommer ud af de drøftelser, der kan føres. Bredden i det, det er jo noget af det, vi skal drøfte, så hr. Wilhjelm må altså vente til tredje behandling.

Men det glæder mig dog, at hr. Wilhjelm er så meget realist, at han ønskede et udsagn baseret på en forudsætning om, at regeringen overlevede. For det gør den.

(Kort bemærkning).

Keld Andersen (KF):

Jeg skal ikke forlænge debatten yderligere, men blot hjælpe hr. Preben Steen Nielsen og fru Kirsten Jacobsen, der begge efterlyser eksempler til deres regnestykker.

I oktober måned 1978 fik jeg svar fra boligministeriet på 8 spørgsmål om byggeriet Galgebakken i Albertslund. Jeg kan oplyse – og jeg stiller gerne tallene til rådighed – at en 100 m²-lejlighed kostede 600.000 kr. at opføre, og hvis jeg dividerer 100 op i 600.000 kr., så bliver det 6.000 kr. pr. m², alt inklusive, indrømmet. Når det blev så dyrt, skyldes det

naturligvis, at byggeriet er opført i 1974, og at man måtte betale den svimlende pris af 40 kr. pr. m² for grunden.

(Kort bemærkning).

Preben Steen Nielsen (S):

Håndværkerudgiften for disse, så vidt jeg erindrer, 580 lejligheder og de supplementrum, der er opført i Albertslund for Vridsløselille Andelsboligforening, afd. 9, Galgebakken, oversteg ikke 2.800 kr. pr. etagemeter.

(Kort bemærkning).

Kaj Hansen (DKP):

Hr. Wilhjelm fremkom med, skal vi sige de hovedindvendinger, der kunne være fra VS imod DKPs byfornyelsesforslag.

I en kort bemærkning kan jeg ikke kommentere det meget. Men jeg vil gerne sige, at vi er ikke tilhængere af totalsaneringer. Det kommer i hvert fald an på, hvad man forstår ved totalsaneringer. I gamle dage fjernede man et meget stort område, og så byggede man noget nyt.

Det er vi ikke tilhængere af, men vi er tilhængere af, at de allerdårligste boliger fjernes. Det betyder ikke, at det drejer sig om et større område på én gang; det er fordelt. Regeringen regner med, at der skal nedrives 50.000, rapporten fra statens byggeforskningsinstitut sagde 76.000, vi har ment 100.000, men det er ikke noget kardinalspørgsmål for os. Vi kunne godt mødes måske omkring de 75.000 lejligheder.

Statsfinansiering har vi jo drøftet før. Jeg ved også, VS har sagt, at det ikke i alle tilfælde er de vises sten, men vi har bare ikke indtil nu set nogen, der er mere vise.

Det bliver selvfølgelig billigere at byforny, hvis man fjerner 100.000 af de dårlige boliger, end hvis man kun fjerner 50.000, det er klart, men så skal der bygges nogle flere nye. Der er boliger, der er så dårlige, at det faktisk koster mere at bringe dem op på en rimelig standard end at bygge nyt.

Til sidst må jeg sige til boligministeren, at den søforklaring om, hvorfor man havde indbudt forligspartierne, kan jeg ikke tage for gode varer. Boligministeren siger, at det skyldes, at disse partier var enige om noget i 1977.

[Kaj Hansen]

Er det helt undgået ministerens opmærksomhed, at en del af de boliglove, vi behandler, blev forlænget ikke med de forligspartier, men med helt andre partier? Det betyder ikke, at jeg ønsker at blive indkaldt til separatforhandlinger, nej, det betyder, at jeg ønsker, at de forhandlinger skal finde sted i boligudvalget. Det er efter min mening ikke nogen god indledning til behandlingen af disse love, at man allerede nu begynder at indbyde til separatforhandlinger med de tidligere forligspartier.

Til allersidst: kan vi ikke få et klart svar på, om boligministeren inden ret længe selv vil tage initiativ til en byfornyelsesdebat?

(Kort bemærkning).

Wilhelm (VS):

Det er kun den ene ting: hvad det koster – til hr. Kaj Hansen.

Jeg tror nok, at man kan finde eksempler på, at det er dyrere at forbedre en gammel bolig end at bygge en ny, men det, jeg anholdt, det var disse sammenligninger i DKPs bilag, hvor man hverken opgør omkostningerne ved at forbedre de 50.000, man mernerdriver, eller omkostningerne ved at bygge 50.000 erstatningsboliger. Det var det, jeg gjorde opmærksom på.

Jeg mener altså, det er lidt flot at lave sammenligninger med andre byforbedrings- og byfornyelsesplaner. Man stiller tallene op, men så glemmer man, at ens egen plan faktisk forudsætter, at der skal laves 50.000 flere erstatningsboliger. Det koster immervæk en smule af mellem 20 mia kr. og 25 mia kr.

Jeg vil gerne give DKP så meget, at der i øvrigt er fuldstændig logik i, at DKP, netop fordi de i deres byforbedringsplan ønsker at rive så meget ned, har stillet forslag om, at det almennyttige byggeri udvides med 7.000 boliger årligt, og til dels i bemærkningerne til forslaget har begrundet det med deres eget forslag om en forstærket nedrivning i byfornyelsesforslaget.

Men omkostningerne ved disse ekstra erstatningsboliger er altså ikke med, de er hverken medtaget som prisen ved en dyr forbedring af disse gamle boliger eller ved en nyopførelse. Det var det, jeg anholdt.

(Kort bemærkning).

Kaj Hansen (DKP):

Vi har anført omkostningerne ved byfornyelse efter vores forslag, og vi ved også, hvad nye boliger koster. Men der kan ikke være så stor forskel, for rapporten fra statens byggeforskningsinstitut regner med 76.000, og hvorfor? Fordi der hvert år er boliger, som faktisk falder ind under den kategori, at de skal bortsaneres. Nu er vi foreløbig nået til en lille debat om byfornyelse, men inden vi når frem til et konkret forslag, og inden dette konkrete forslag begynder at virke, er der faktisk boliger, som når den rubrik, hvor man skal til at overveje at sanere. Over den periode, vi taler om, 12–13 år, tror jeg vores tal, 100.000, er rigtigt.

Boligministeren (Erling Olsen):

Et kort svar til hr. Kaj Hansen. Jeg anerkender, at byfornyelsesproblematikken er overmåde vigtig, og det var ønskeligt med en debat her i tinget så hurtigt som muligt. Jeg vil gerne vente det par måneder, der går, indtil vi har et godt debatoplæg klar og har det udformet i lovparagraffer; men jeg skal på grundlag af den debat, der er ført i dag, gå hjem og undersøge mulighederne for at få det fremskyndet.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagenes overgang til anden (for forslaget til folketingsbeslutnings vedkommende anden (sidste)) behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Erlendsson):

Jeg foreslår, at forslagene henvises til boligudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

10) Forespørgsel til statsministeren og udenrigsministeren:

Forespørgsel af Steen Folke (VS) og Waldorff (VS):

»Hvad kan ministrene oplyse om regeringens og regeringspartierne langsigtede mål for samfundets udvikling?«

(Forespørgsel nr. XIV. Anmeldt 11/1 79. Fremme af foresp. vedt. 19/1 79).

Første næstformand (Erlendsson):

Efter henstilling fra forespørgerne skal jeg lade denne sag udgå af dagsordenen. Forespørgslen vil formentlig blive foretaget torsdag den 1. marts kl. 10.

Der var herefter ikke mere på dagsordenen.

Meddelelser fra formanden:

Første næstformand (Erlendsson):

Medlemmer af folketinget *Lasse Budtz* og *Grete Hækkerup* har meddelt mig, at de på grund af sygdom ikke vil kunne give møde i tinget i mindst 7 dage, hvorfor de anmoder om orlov fra og med den 16. februar og om, at stedfortræderne må blive indkaldt.

Fra medlem af folketinget *Erhard Jakobsen*, der har orlov på grund af midlertidig

udsendelse i offentligt hverv, har jeg modtaget meddelelse om, at han fra og med den 21. februar atter kan give møde i tinget. Stedfortræderens, *Bodil Liventhals*, hverv som midlertidigt medlem af folketinget ophører herefter fra nævnte dato at regne.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Det polit.-økon. udvalg (15/2 79):

Udtræder: Glistrup

Nyt medlem: Ernst Schmidt

Udtræder: Ove Jensen

Nyt medlem: Askjær Jørgensen

Folketingets næste møde afholdes i morgen, fredag den 16. februar, kl. 10.00.

Angående dagsordenen henviste første næstformand til den i salen opslåede dagsorden.

Mødet hævet kl. 15.44
